

Els agrocombustibles a Catalunya

Proposta d'avaluació d'escenaris de futur

ANNEXOS

Memòria del Projecte Fi de Carrera
de Ciències Ambientals

presentada per: Carla Bros Sabrià

i dirigida per: Oriol Costa Fernández

Bellaterra, a 4 de setembre de 2008

Universitat Autònoma de Barcelona

FACULTAT DE CIÈNCIES

Secció de Ciències Ambientals

Universitat Autònoma de Barcelona

ÍNDEX

Bloc I Entrevistes

Índex del Bloc I.....	7
Entrevistes personals.....	9
Qüestionaris electrònics.....	27
Entrevistes telefòniques.....	47

Bloc II Materials dels actors catalans

Índex del Bloc II.....	53
Manifestos i declaracions.....	55
Notes de premsa.....	69
Articles.....	78

BLOC I

Entrevistes

ÍNDEX DEL BLOC I

Entrevistes personals

Entrevista a Ernest Ferran (ICAEN).....	9
Entrevista a Ramon Serra (OCCC).....	12
Entrevista a Jaume Boixadera (DAR).....	14
Entrevista a Ferran Garcia (VSF).....	16
Entrevista a Víctor Mitjans (EdC).....	19
Entrevista a Manel Ebri (ACB).....	22
Entrevista a Pau de la Cuesta (SH).....	26

Qüestionaris electrònics

Qüestionari a Joan Gomà (UP).....	27
Qüestionari a Eloi Nolla (EA).....	29
Qüestionari a Joan Pau Clar i Guevara (SA).....	31
Qüestionari a Mónica Vargas (ODG).....	33
Qüestionari a Carles Martínez Gasol (ICTA-UAB).....	36
Qüestionari a Assumpció Anton (IRTA).....	39
Qüestionari a Trinitat Contreras (APPA).....	41
Qüestionari a Carme Rossell (JARC).....	44

Entrevistes telefòniques

Entrevista a Gustavo Duch (AP).....	47
-------------------------------------	----

Entrevistes personals

Ernest Ferran, Tècnic en biocombustibles de l'ICAEN

Data i hora: 01/04/08, 16h.

Lloc: Seu de l'ICAEN (Barcelona)

1. Des de quan existeix la figura d'un tècnic de Biocarburants? Quan fa que es tracta aquest tema a l'ICAEN ?

Fa bastant que es tracta aquesta temàtica, des del 1995 o 1996 aproximadament. Fins fa 4 anys tot era positiu. Ara, no hi ha lloc que no els hi posin alguna pega. Per començar, els qui utilitzen la terminologia BIOcombustibles, BIOcarburants., qui els anomena AGROcombustibles està en contra, i qui els anomena BIO està a favor.

Inicialment es van anar a fer visites per Europa per veure que s'estava fent. Es coneixia de l'existència d'iniciatives que hi havia a Itàlia i Alemanya, es van anar a veure les experiències allà i es va començar amb importacions de biodièsel produït a aquells països per fer proves. Es feien córrer diferents vehicles amb diferents percentatges de biodièsel per flotes de transports municipals, policia, etc. en diferents administracions. Al Masnou es van dur a terme les primeres experiències. (A partir dels anys 90, els automòbils poden portar biodièsel sense ser necessàries modificacions en els motors.)

Tot seguit calia donar un pas més per a l'impuls, i el Govern (*català*) va començar a buscar socis (*per a produir i distribuir des d'aquí i no tirar d'importacions*). El principal soci era CABISA SA, que va instal·lar la primera planta Espanyola el 2001. La planta, Stocks del Vallès situada a Montmeló, va començar amb l'aprofitament a partir del tractament de residus orgànics, olis i greixos seguint l'exemple d'Àustria, Alemanya, i la seva producció inicial era de 6.000 tones/any. Van fer una aliança amb Petromiralles per fer-ne la distribució, i van passar a produir de 6.000 a 30.000 tones/any de biodièsel.

La segona planta, Bionet Europa es va instal·lar a Reus. En aquesta planta utilitzaven una altra tecnologia i van trobar certes dificultats que suposaven elevats costos. Després de un temps (*desconegut*) van arribar a l'òptim de la mescla de 50% d'olis reciclats amb el 50% d'olis no reciclats (*olis obtinguts directament amb producció agrícola*) per tal de que els resultés una producció rentable.

Les plantes esmentades són les oficials, n'existeixen altres però tot i que Catalunya va ser la primera comunitat autònoma a impulsar aquesta energia, ara "ens han passat al davant", i a la resta d'Espanya n'han sortit moltes més.

2. Els agrocombustibles a Catalunya, què en pensa? Al PEC es presenta una part dels agrocombustibles per la pròpia producció de cultius energètics i una altra provinent del mercat internacional. Què s'espera d'aquesta producció pròpia?

Els objectius del PEC marquen que 800.000 tones del gas-oil consumit a Catalunya siguin substituïdes per biodièsel. Aquest objectiu, que penja de la Directiva europea del 5,75% de substitució per el 2010 i és superior al que marca l'Estat Espanyol, és molt ambiciós, i actualment estem molt lluny de poder complir-ho. Hi ha potencialment entre 5,6 anys d'arribar a 400.000 tones però encara se n'haurien d'importar unes 400.000 tn aproximadament. Que vinguin de fora no és dolent, hi ha moltes formes de fer-ho: olis de cuina, plantacions ben fetes, etc.

Al meu parer, hi ha tres perills o amenaces per a la implantació dels biocombustibles; L'onada de crítiques, les queixes dels productors, estan produint el 20% del potencial i l'existència d'importacions americanes de Biodièsel amb percentatges molt alts (B-90) amb preus molt competitius per les seves mesures fiscals que els donen moltes avantatges. Es produeix B-20, B-30, que encara es troba subjecte a la normativa del gasoil.

3. Com penses que es troba el marc normatiu? Sembla que des d'Europa l'aposta és clara i els objectius catalans encara són més ambiciosos.

És molt difús. A principis de 2008 semblava que es tiraria endavant una normativa que inclouria un reglament de bonificacions a l'estil francès, referent tant al biodièsel com al bioetanol, que inclouria també obligacions dels operadors dels petrolis, però finalment no ha acabat de tirar endavant. Cal més especificacions pel que fa a la qualitat, s'ha d'avançar en aquesta dimensió.

4. Abans parlavem de l'onada de crítiques que estan rebent els agrocombustibles. Una de les tipologies és el tema de les emissions i la incertesa associada als balanços de NO, CO2, etc. Com es planteja des de l'ICAEN, s'havien tingut en compte aquests aspectes?

L'emissió de NO_x varia molt segons el tipus de combustió. Hi ha estudis actualment en les dues línies. Pel que fa al CO₂, actualment la tendència, amb o sense biocombustibles segueix sent a l'alça. Hi ha moltes altres crítiques com l'aigua associada als monocultius, l'esclavitud, la gana, etc que no es poden associar directament als biocarburants. Existeixen uns intermediaris que estàn guanyant fortunes. El que es vol evitar és que si la cosa s'ha de fer, s'ha de fer bé.

De totes maneres, els percentatges amb que treballa la UE són molt petits, hi ha altres països que tenen moltes coses a dir com la Xina i Índia, que faràn que hi hagi un gran augment de consum de biocombustibles.

5. Sembla que les crítiques de grups ecologistes, ONGs, etc estàn fent desaccelerar la implantació dels biocombustibles. Són l'únic motiu d'aquest moment de desacceleració?

Juntament amb les crítiques de grups ecologistes i altres hi ha el rerefons de les grans companyies del petroli, que encara volen acabar d'aprofitar la última embranzida

econòmica. En aquesta situació podem seguir consumint petroli o potser gas natural però tots dos casos tenen uns balanços positius (balanços d'emissions). Els biocombustibles són el pitjor dels mals.

Un directiu d'ACCIONA comentava que “el vaixell s'està enfonsant i o ens agafem a qualsevol cosa o ens quedarem sense energia”.

- 6. Sembla que la idea del creixement en el consum d'energia, previst en el PEC de forma acusada, és un altre font de crítiques d'alguns sectors. Els biocombustibles es veuen com una solució fàcil pel punt d'esgotament del petroli sense haver de fer canvis en el model energètic ni d'hàbits de consum de la població. Com es planteja l'ICAEN aquesta visió?**

Nosaltres tenim clar que l'objectiu 100% és l'estalvi. No hi ha millor bombeta que la que està apagada. I l'altre gran objectiu és buscar altres fonts, més alternatives i renovables.

- 7. Han existit espais d'interrelació i debat amb altres actors implicats en el tema dels biocombustibles (APPA, Unió de Pagesos, DAR, DMAH, etc? Quins? Quina és la relació amb el Departament d'Economia, del qual penja actualment l'ICAEN?**

Al Departament d'Economia ha costat de fer entendre la importància de la energia. En aquest sentit, sort de l'apagada del Juliol (2007), que encara que va tenir un abast local (va afectar únicament Barcelona) va servir per reflexionar sobre la relació tan estreta de les nostres societats amb l'energia.

S'ha col.laborat amb l'ACB i a nivell local s'han començat a engegar experiències d'ús dels biocombustibles en flotes municipals d'autobusos, cotxes oficials, etc. en alguns municipis.

Ramon Serra, Tècnic de l'Oficina Catalana del Canvi Climàtic
(Departament de Medi Ambient i Habitatge)
Data i Hora: 04/04/08, 9h
Lloc: Seu del DMAH

1. Bio o Agrocombustibles. Sembla que actualment existeix un debat sobre si són desitjables o bé negatius pels seus impactes associats. En quina de les dues visions es quedarien?

Sembla que aquesta és més una política lingüística que real. De totes maneres sortiran del mateix lloc. Pensem que els biocombustibles plantejats sense que suposin una competència amb l'alimentació poden ser una bona idea. Tota la emissió que emet el biocombustible serà emissió 0. Pensem que és un bon sistema i benvingut sigui. Al PEC hi ha una clara aposta per aquesta nova aposta.

2. Una de les parts per on s'han donat suport han estat la relació entre biocombustibles i les emissions de GEH. Es veuen com una bona solució?

Tota la emissió que emet el biocombustible serà emissió 0. Pensem que és una bona forma de canviar el sistema per reduir les emissions de GEH.

3. L'Oficina Catalana del Canvi Climàtic té la tasca de donar suport tècnic intergovernamental sobre el canvi climàtic a les diferents conselleries. Com interactuen? Com es realitza aquest suport tècnic?

Aquesta Comissió interdepartamental fa aproximadament mig any que funciona. El funcionament és similar a l'elaboració d'un Pla de l'Energia. El senyor Josep Garrigues (Director de l'OCCC) té molta mà esquerra en aquests temes, ja que cal convèncer a tothom de temes que de vegades no són del seu interès.

4. Al Protocol de Kyoto hi ha la figura dels Mecanismes de Desenvolupament Net. Pensen que els plantacions de cultius energètics podrien ser part d'aquest grup de projectes?

El que es tractaria és de controlar-ho bé. A Bali es va aconseguir que es possessin diners per preservar boscos (embornals) i que els biocombustibles tinguessin un control exhaustiu. Si hi ha una plantació per tal de que sigui un MDN s'ha d'assegurar que el consum es farà al propi país de producció sinó es poden entrar en comptes errònies. S'ha de veure també si l'UNCCC els valora com a positius perquè de fet són els que tenen l'última paraula per acceptar o no els projectes que es presenten. Nosaltres no tenim coneixement d'empreses catalanes que vulguin fer aquesta mena de projectes en biocombustibles. De fet, si no hi ha una metodologia aprovada és més difícil. Encara que algun cop s'aprovés alguna, caldria establir un bon control posterior a través d'entitats de verificació i certificació.

- 5. A l'Avantprojecte del Pla Català de Mitigació del Canvi Climàtic 2008-2012 es parla d'una sèria de mesures entre elles la creació d'un marc legal favorable a la incorporació d'energies no convencionals en el sector transport, entre elles els biocombustibles i l'impuls d'una llei de mínims per a la incorporació del biodièsel en tots els gasoils distribuïts a Catalunya. S'han analitzat les potencialitats de Catalunya per ta d'aplicar aquestes accions(MB4-17, etc)?**

Aquestes mesures i accions estan recollides a nivell mundial, UE, etc. Són mesures que estan acceptades a nivell mundial per tal de mitigar el canvi climàtic. S'ha de posar ordre i mirar de clarificar. S'han triat aquestes per la legitimitat dels òrgans i institucions que les defensen. La MB4-17 és una mesura de Bangkok (IPCC).

La Convenció i l'Oficina intenten coordinar totes les accions de les diferents Conselleries i mirar que les portin a terme i arribar a la globalitat de -5,33 milions de tones de CO₂ .Els terminis, les partides pressupostàries, etc són cosa de cada departament.

- 6. Han tingut ocasió de debatre o entrar en contacte amb altres actors del món dels agrocombustibles, com ara administracions públiques (DMAH, DAR, ICAEN, Administració central,...), APPA, Unió de Pagesos, etc?**

Això ja és política. S'ha de recordar que qui té el compromís de Kyoto és Espanya. Les comunitats autònomes poden ajudar i incidir en el sector dels difusos. Nosaltres per la nostra part tenim una delegació que va a les reunions de les parts.

Jaume Boixadera, Cap del Servei de Producció Agrícola (Departament d'Agricultura, Acció Rural i Alimentació)
Data i hora: 07/04/08, 16h
Lloc: Seu del DAR.

1. Quina relació té el DAR amb els agrocombustibles, entenent que es tracta de combustibles obtinguts exclusivament a partir de cultius energètics?

El DAR gestiona només el 34% del territori, mentre que el 66%, que es tracta de terrenys forestals el gestiona el DMAH, la direcció general de Medi Natural, de manera que no hi ha gaire marge d'acció. Aquest 34% del territori funciona totalment marcat per una estructura de mercat. Actualment la PAC regeix tots aquests temes.

En primer lloc, es paguen 40€/ha per la colza i altres. Per altra banda, s'han fet algunes modificacions pel que fa a la crisi del cereal abolint el guaret obligatori en les plantacions augmentant la opció dels biocombustibles.

2. La UE sembla que aposta de forma clara pels agrocombustibles com a substituïts dels carburants d'origen fòssil, a través d'un desplegament normatiu (Directiva 30/2003, especialment). En aquestes es parla de potenciació dels cultius energètics. Com ha afectat això a les Polítiques Agràries Comunitàries?

L'ajuda pels cultius energètics inicialment eren 40€/ha, molt baixa, es van fer modificacions per la crisi del preu del cereal, i es va eliminar el guaret obligatori (els grans productors, de més de 90 Ha, havien de deixar terres en guaret), cosa que va provocar una opció dels biocombustibles. Les polítiques de suport als cultius estan condicionades per la UE i difícilment es donaran ajudes més grans que les de la UE a Catalunya.

Trobem algunes iniciatives privades de plantes, però la majoria estan lligades a les importacions i no a la producció local de matèria prima.

3. Quina pensen que és la seva aplicabilitat a Catalunya pel que fa a l'assoliment dels objectius?

Catalunya actualment ja és importadora de oleaginoses i cereals, és deficitària en la producció de les matèries primeres per als agrocombustibles suposant un problema de mercat. Els números són els números i cal ser modestos. Va haver-hi uns anys en què potser es veia, que sí però ara és bastant qüestionable.

El DAR està interessat en potenciar els biocombustibles de 2a generació, Biomassa forestal o aprofitament de biomassa com la palla de l'arròs (que hi ha grans quantitats

que ocasionen problemes de metà en la seva descomposició?) però per això cal canviar la idea de la naturalesa com a santuari i pensar que hi ha espais que es poden utilitzar. Tot i això, cal tenir en compte la pèrdua de nutrients al sòl i l'empobriment d'aquest que es podria ocasionar si s'aprofiten tots els residus orgànics forestals i agraris.

A Catalunya hi ha una limitació de superfície agrícola, potser seria aplicable, però amb les terres agrícoles de les què es disposa, és molt difícil poder assolir els objectius marcats. A més de la limitació en aspectes de superfície, Catalunya té una limitació productiva per les condicions climàtiques. El clima és favorable per a la producció de secà, que produeix poca biomassa. Catalunya no té els grans espais agraris ni les condicions d'altres països. L'aposta és a producció de productes amb valor afegit (carn, espècies molt valorades, etc.) L'horticultura i la fruticultura estan molt potenciades a Catalunya, però produeixen residus molt limitats per a poder fer-ne un aprofitament. No s'ha de perdre de vista que aquests "residus" vegetals ja es gestionen de forma natural i extreure'ls massivament suposaria la pèrdua de matèria orgànica del sòl o segrest de Carboni del sòl, hi ha poc marge de maniobra. El que no es pot fer és *vestir un sant i desvestir-ne un altre*.

4. En les normatives europees es relacionen biocombustibles amb desenvolupament rural. Es veu des del DAR com una oportunitat en aquesta direcció?

Si els cultius energètics estiguessin destinats a la producció d'energia per al mateix entorn rural potser sí. S'ha de pensar en plantes petites per suplir mancances del sector rural, mirar en clau de escala petita i tancament de cicles.

5. I la pagesia, com ho veu? Es veu com una opció interessant?

En el sector agrari és un tema tabú. Hi ha moltes reticències. S'atribueix la pujada de preus dels cereals als biocombustibles (però no està clar que siguin la causa directa). Amb aquesta pujada de preus té forts impactes en la ramaderia, es fan la competència. Costaria doncs, donar la prima als biocombustibles.

Tot i que els canvis en la producció són casi nuls (és cultivar el mateix de sempre, però modificant èpoques de sembrat, recollida, tipus de fertilització, etc), el fet de fer contractes amb les plantes porta a situacions de monopoli, on només poden vendre a la planta, perdent la seva independència per vendre a qui vulguin, fa que hi hagin reticències del sector.

6. Han tingut ocasió de debatre o entrar en contacte amb altres actors del món dels agrocombustibles, com altres administracions públiques (DMAH, ICAEN, etc.), APPA, Unió de Pagesos, etc.?

Hem tingut trobades amb pagesos i ramaders, però no amb altres administracions o els propietaris de plantes de biocombustibles.

Ferran Garcia , Responsable del Departament d'Incidència de Veterinaris Sense Fronteres
--

Data i hora: 15/04/08, 16h

Lloc: Seu de Veterinaris Sense Fronteres (Barcelona)
--

1. Veterinaris sense fronteres feu un document al setembre del 2007 parlant dels anomenats biocombustibles. Com és que des de VSF hi ha una postura tant clara en contra aquesta nova aposta energètica?

Des de fa molt temps que hem estat treballant temes dels impactes de les grans plantacions de soja per importacions per la ramaderia i producció d'oli per altres usos i tenen paral·lelismes amb el que està succeint amb les plantacions energètiques. Últimament també s'han començat a treballar les mateixes qüestions sobre la palma. En aquest context apareixen els agrocombustibles.

VSF està adherit a la campanya "No et mengis el món", també dins la Xarxa de consum solidari i fem coses conjuntament amb l'Observatori del Deute de la Globalització (ODG), de manera que en estar vinculats en diverses mobilitzacions ens va arribar el tema dels Biocombustibles i vam creure que era molt interessant ja que unia dues qüestions que fins ara havien estat totalment separades; l'"Agrobusiness" i el negoci de l'energia. En la primera qüestió, com que ja teníem molt treball fet ens va resultar fàcil posicionar-nos i entrar en el debat.

A principis del 2007 vam tenir els primers contactes amb aquesta temàtica, i en només 3-4 mesos vàrem redactar un document emmarcat dins la campanya "No et mengis el món", que parla dels impactes associats a aquestes plantacions.

Una de les primeres coses que vam pensar és que era un tema marcat pel negoci de forma molt clara. El tema és molt evident, els arguments són fàcilment desmuntables a nivell global, el que nosaltres critiquem són els Agrocombustibles a nivell industrial, *macro*, associats a monocultius, intensius i grans distàncies entre el lloc de producció i el lloc de consum. Sobre la producció de carburant a partir d'olis usats i petites extensions de cultius per a producció local hi podríem estar d'acord.

Cal tenir en compte els efectes que la producció d'agrocombustibles pot provocar, com per exemple l'augment del preu de les matèries primes per a la producció per especulacions; el blat de moro i la soja són els principals components de l'aliment de la ramaderia industrial, de manera que això implicaria augmentar els costos per a aquest sector.

Així doncs, estava molt clar que ens havíem de posicionar en contra, hi ha uns grans impactes ambientals, socials i econòmics, a més contant que les qüestions dels gasos i balanç energètic tampoc estan clares.

- 2. Sembla que en els passats dies les crítiques que des de la vostra organització i altres han tingut ressò, com s'ha vist en les passades declaracions del Banc Mundial i el Fons Monetari Internacional. Com ho veuen? Les declaracions del BM i l'FMI a quins interessos pensen que responen?**

Les crítiques estan sorgint des de varies i moltes perspectives diferents, però malgrat això la Comissió Europea no es mou de lloc.

Jo tinc una hipòtesi de perquè ara els grans poders econòmics estan posant el crit al cel amb els agrocombustibles; si els productes agroalimentaris s'obren a un nou mercat (energètic) i es dona una gran especulació amb aquests (tal i com està passant) de manera que els preus comencin a pujar i pujar, es pot arribar a un punt crític on hi hagi un canvi de visió dels Estats sobre la liberalització agroalimentària i es vulgui retornar als sistemes d'aranzels i establir més restriccions a les fronteres i el comerç internacional. Això no els interessa gens, i per això podria ser que amb declaracions alarmistes del FMI, el BM volguessin frenar aquesta inèrcia d'emergència que semblen tenir els agrocombustibles.

- 3. Com veuen desde VSF la possible aplicabilitat a Catalunya d'aquest tipus de cultius? Pensen que poden ajudar al desenvolupament rural com es defensa al PEC?**

El problema és de fons; sinó canviem res que afecti a la matriu energètica els agrocombustibles no ens serveixen de res, són un pedaç. Per a que hi hagués una aplicació a la regió creiem que caldrien certs condicionants, hauria de tractar-se d'iniciatives locals, aprofitaments de residus, i no promocionar que el benefici fos per les grans corporacions. Igualment, creiem que no són la solució, sinó que cal un canvi de social i econòmic.

- 4. Al contrari del que pogués semblar, el DAR no és molt favorable a aquesta nova aposta energètica, al contrari de l'ICAEN o OCCC. Quina lectura política en fan d'aquesta situació de posicions a l'Administració autonòmica?**

Amb el DMAH som escèptics, veiem que no hi ha voluntat per part del Departament per canviar el model i apostar cap a una sostenibilitat real. Malgrat el discurs que fan servir moltes vegades de cara a apropar-se als moviments socials, creiem que si que tenen capacitat de maniobra i mecanismes d'acció política. Ni es miren amb deteniment els estudis que se'ls presenten.

L'apartat d'Energies Renovables del PEC és molt flux i no demostra voluntat política de canvi ni de veure les necessitats del territori de forma integrada.

- 5. Han tingut ocasió de debatre o entrar en contacte amb altres actors del món dels agrocombustibles, com ara administracions públiques (DMAH, DAR, ICAEN, ...), APPA, Unió de Pagesos, etc.?**

Amb l'APPA hem estat junts a debats públics sobre el tema (tipus conferències, xerrades, també a TV3 al programa LA NIT AL DIA) Amb ells és possible entendre-s'hi, no són uns "executius obstinats" malgrat no convergim en les opinions.

Hem creat un grup de Bionegocis (UPC, ICTA; ODG, VSF,...força acadèmic) per tal d'elaborar una estratègia lluita-denúncia, pressió, informació contra els agrocombustibles, al menys a nivell *macro*.

Amb la part de producció, per exemple Unió de Pagesos, ens passa que la Pagesia Catalana no té el discurs de sobirania alimentària o molt clar en alguns aspectes (transgènics, etc). Amb un grup escindits de Unió de Pagesos si que arribem a espais d'acord (Assemblea Pagesa).

Amb l'Administració molt poc. Només a nivell de reivindicacions. Per demanar una moratòria davant la incertesa però no a nivell presencial sinó enviar informació. Estem cansats de reunir-nos i que després no passi res. Falta una opinió pública posicionada, forta mobilització social que provoqui pressió sobre l'Administració perquè facin alguna cosa.

Víctor Mitjans, membre del grup d'energia de la Federació Ecologistes de Catalunya.

Data i hora: 07/04/08, 16h

Lloc: Oficina del Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius, CEPA (Molins de Rei)

1. Quina és la vostra posició en general respecte els agrocombustibles, entenent-los com combustibles derivats de cultius energètics?

Se'ns plantegen dos dubtes; d'una banda el balanç de CO₂ i de l'altra el balanç energètic. El primer, suposant els òptims de condicions de producció, resulta negatiu. Es basen amb alguns estudis realitzats, però no són experts per avaluar com es fan els estudis. A partir d'aquest punt es pot prendre una decisió amb una perspectiva social i ambiental més adient. Personalment penso que en molts altres debats mana el posicionament polític (transgènics, incineració, etc), que en aquest cas preval sobre el posicionament científic, "dime quien eres y te diré qué opinas".

Una altra part és que cal veure on es produeixen els agrocombustibles i a costa de què. Caldria aclarir, abans de tot, si impliquen agricultura de grans extensions i tala de selves tropicals, efectes sobre la seguretat/sobirania alimentària, impactes en les economies locals i també els balanços energètics i de emissions.

També volem aclarir perquè serveixen, quants en podem produir, i quants en necessitem? Evidentment poden servir per substituir una part dels combustibles fòssils però aquesta part és molt ínfima i a més sembla que les tendències són i seguiran sent a l'alça. Si el consum de dièsel augmenta, cada cop necessitarem més territori per a la producció de Biocombustibles. Sembla que a darrera hi ha una clara eina de marketing i de rentat verd.

Els biocombustibles, plantejats actualment, suposen un rentat verd de les institucions que els volen impulsar. Això, no dificulta que potser en altres projectes puntuals puguin ser una via interessant. Podríem estar d'acord en la utilització d'olis utilitzats, i a escala local o regional, controlant impactes, però no amb la producció de cultius energètics "a lo gran". Caldrien estudis de balanços energètics, cicles de vida, emissions, tenint en compte també els impactes socioeconòmics de la producció local. Un cop extretes unes conclusions, a partir d'aquí s'haurien de prendre les decisions polítiques.

2. Llegint document emesos per diferents grups ecologistes al llarg aproximadament de un 4-5 anys sobre el tema sembla que hi ha hagut un canvi de postura. Inicialment sembla que ja no es veu com una bona aposta per ambientalitzar el mercat energètic. Com s'ha donat aquest canvi de postures? No s'havien tingut en compte alguns aspectes actualment controvertits?

El debat energètic és "macro", trobem uns elevadíssims consums de combustibles amb un fort creixement, i una gran varietat de tipus d'energia.

Falten alternatives, hi ha poca tecnologia en diversificació energètica per a trobar una alternativa als combustibles (carburants), però els Biocombustibles són fàcils d'aplicar ja que serien canvis tecnològics petits i que no modificarien el sistema. El procés que ha patit el debat és comparable al què va patir l'energia eòlica; al principi es veia positivament, però al cap del temps es van veient els inconvenients que pot presentar i es comencen a fer qüestionaments.

Tota tecnologia energètica suposa uns impactes, per tant el què cal posar en dubte és el model de consum, hauríem de reduir aquesta necessitat. En aquests debats de vegades es focalitza aspectes més secundaris i cal tenir en compte que renovable no vol dir sempre sostenible, i de vegades s'utilitza aquesta relació errònia. Es poden arribar a la conclusió paradoxals, per exemple que una utilització de petroli de forma puntual per una activitat concreta sigui més sostenible que utilitzar alguna altra energia, fins i tot denominada renovable.

La població en general té poca formació sobre qüestions energètiques, "ens poden vendre la moto" fàcilment. Hi ha perversions del llenguatge, BIO, ECO, ECOPARC, etc. amb connotacions bones així d'entrada, sense anàlisis acurats al respecte. Els impactes externalitzats ha fet que el debat no sigui tant intens.

El canvi en la postura ecologista potser ha estat donat per la desinformació prèvia, sense haver fet estudis concrets o escenaris reals. Actualment hi ha certa divisió d'opinions sobre els agrocombustibles, comparable al que passa amb l'energia eòlica. Un primer grup que seria potenciar algunes apostes energètiques anomenades renovables, és a dir, els biocombustibles són millor que res donada la situació actual. Aquests els podríem denominar energicistes (pragmàtics). Hi ha un altre sector, on es trobaria la Federació d'Ecologistes de Catalunya que pensem que hi ha molts impactes que cal valorar, no poden ser alternativa per defecte i sobretot que els biocombustibles o agrocombustibles no poden satisfer el 100% de la demanda.

3. Pel què fa a l'argument sobre l'impuls del desenvolupament rural que poden oferir els agrocombustibles, què n'opinen? Pensen que és una bona eina pel desenvolupament rural a Catalunya i tornar a l'estat de mosaics agrícoles?

El món rural és molt complex. Ben bé, no se sap. Però si ha de ser regadiu per cultius energètics segurament es trobaran els agricultors molt lligats per les empreses que els hi vulguin comprar i fixar els preus a la seva conveniència. Però substituir un conreu per un altre no sembla una oportunitat per a millorar la situació en l'entorn rural, seria millor complementar amb altres energies o apostar per a l'agricultura ecològica.

Si és un argument per a defensar-los, el trobem poc convincent, substituir en comptes de complementar no acaba de suposar cap millora.

4. Han tingut ocasió de debatre o entrar en contacte amb altres actors del món dels agrocombustibles, com ara administracions públiques (DMAH, DAR, ICAEN, ...), APPA, Unió de Pagesos, etc.?

Periòdicament, EdC tenim reunions sectorials amb DMAH, i es va tenir una trobada per parlar sobre agrocombustibles amb Frederic Ximeno sobre temes energètics. De les dues plantes que hi ha a Catalunya, l'administració no té coneixement del lloc d'origen ni les característiques de la producció de les matèries primeres.

El fet que les competències siguin estatals, fa que el debat a Catalunya sigui una mica més reduït i els impactes no estan ben controlats ni a nivell estatal ni a nivell europeu. A part d'aquestes trobades, no hi ha hagut espais de relació amb l'ACB o l'APPA.

Manel Ebri, President de l'Associació Catalana de Biodièsel
--

Data i hora: 11/04/08, 10h

Lloc: Edifici Rectorat, Universitat Autònoma de Barcelona.
--

- 1. En els darrers mesos els biocombustibles, i en concret, el biodiesel, han sigut impulsats per directives europees i plans energètics a nivell estatal i també català. Per quin motiu doncs es crea l'Associació Catalana del Biodiesel (ACB)? No es considera suficient l'interès creixent de les diferents administracions?**

La creació de l'ACB va ser impulsada per l'ICAEN, quan es va instal·lar la primera planta productora a Montmeló, Stocks del Vallès. Es va veure la necessitat d'arribar al gran públic, l'usuari no tenia coneixement dels biocombustibles. En els moments inicials l'associació la formaven productors, distribuïdors, universitats, i també l'administració, representada per l'ICAEN, que va liderar la presidència els primer any; després del primer any vaig ser jo, com a representant de la UAB que vaig agafar el càrrec. En aquests últims temps, hem incorporat a més grans usuaris, com són Transports Metropolitans de Barcelona.

Les primeres plantes a Catalunya van ser Stocks del Vallès a Montmeló i Bionet a Reus, utilitzats bàsicament olis usats, i la segona també percentatges d'olis fresc.

Entre les universitats actualment hi ha la Universitat Autònoma de Barcelona, on s'han treballat qüestions sobre la satisfacció dels usuaris, la Universitat Rovira i Virgili, que tracta temes de la qualitat, i també la Universitat de Salamanca, amb grans prestigi en temes de motors amb ús de Biocombustibles.

Tot i que el Pla de l'Energia de Catalunya, que també coincideix amb el Pla de les Energies Renovables espanyol, marquen l'objectiu de 850.000 tones, actualment només ens trobem en 85.000 tones, encara s'haurien de multiplicar per 10. D'aquí la conclusió de que necessitem per una banda olis usat, però aquests tenen un sostre, així doncs, calen també cultius energètics per a l'obtenció de olis verges. En aquesta línia estic buscant la entrada de la Universitat de Lleida a l'ACB, experts en temes d'enginyeria agrícola.

- 2. De les seves explicacions deduïm que tenen un interès en diversificar el model energètic. Perquè la tria del biodiesel i no, per exemple, a potenciació de l'ús de l'energia eòlica, com un exemple d'energia renovable?**

El transport és un dels més grans contaminadors i utilitza, majoritàriament a Espanya, biodiesel com a carburant. L'ACB neix amb l'interès de canviar la situació de consum de gas-oil. Ara estem pensant en integrar també el Bioetanol, de manera que ens passaríem a dir Associació Catalana de Biocarburants, però això encara és només un projecte.

Catalunya, juntament amb Navarra, van ser les comunitats autònomes on es van engegar les primeres plantes de biocombustibles cap al 2001 aproximadament. Es va començar a caminar doncs, sense normativa. Ara mateix, hi ha normativa Europea que marca l'objectiu, però qui ha d'utilitzar el producte, els consumidors no el coneixen suficientment. Bàsicament, aquesta és la nostra tasca, la promoció. Per tal de dur-la a terme tenim diversos fronts de treball:

En primer lloc intentar treballar amb l'administració, pel caràcter allisonador de les seves actuacions i per la difusió que això provoca. Es busca signar convenis perquè els serveis municipals en comencin a utilitzar. Abans havíem trobat reticències, però actualment hi ha més pressió política (Canvi Climàtic, diversificació energètica, ...) i és més fàcil. A Girona, per exemple, ara volen que el transport públic vagi amb biodièsel i ens demanen suport. La pressió política és un gran aliat. El Conveni amb l'Agència de la Mobilitat de Barcelona i els usuaris, especialment TMB, també va ser un moment molt important. URBASER també vol apostar pels biocombustibles, utilitzant B-30, la qual cosa vol dir que anem bé. Tots dos projectes estan consolidats.

Una altra eina important que tenim són les Jornades Anuals del Biodièsel, que ja van per la quarta edició, enguany es faran al juny a la UAB.

3. Quines són aquestes reticències? Tenen caràcter tècnic, polític, etc?

La majoria de pors són de caire tècnic, especialment pel que fa a les gomes ("els biocombustibles es mengen els manguitos") i també sobre la bomba injectora.

Al 2004 es va tenir una reunió amb l'associació de productors de vehicles i mostraven bastant escepticisme. La indústria del petroli és molt potent. L'agrupació de PSA admeten fins el B30, hi ha altres com SEAT que diuen no al biodièsel, però alhora et poden vendre un kit que s'adapta i permet posar biodièsel al vehicle.

Hi ha algunes marques de cotxes que no ho acaben de defensar. Es juga en alguns casos en camp contrari: perquè algunes marques amenacen als consumidors d'anul·lar la garantia en cas d'utilitzar biodièsel. De totes maneres, encara hi ha certes reticències.

Actualment, l'APPA i l'IDAE han fet un conveni per tal de fer anàlisis a totes les estacions de servei a Espanya per veure la qualitat i convèncer als productors de vehicles.

4. Després d'un inici molt prometedor dels agrocombustibles per molts sectors, veus crítiques es fixen amb alguns punts on sembla que hi ha controvèrsia com són el balanç d'emissions de CO₂, el balanç energètic, etc. Què es pensa des de l'ACB, s'han valorat aquests aspectes alhora de potenciar els agrocombustibles ?

Aquests aspectes s'han de tenir en compte, i permeten fer les coses millor. En el cas del canvi climàtic no va existir fins que el G8 es va mostrar interès per aquesta problemàtica.

O el cas dels moviments especulatius amb la *tortita mejicana*. És molt clar el què es fa. Es crea por a la opinió pública, després es busquen els culpables (els biocombustibles) i després es fan els moviments especulatius per guanyar el màxim benefici retenint stocks. De manera que són aquestes operacions especulatives i no la competència dels biocombustibles amb els productes agroalimentaris el què provoca aquestes pujades de preu.

Actualment hi ha una campanya de desacreditació, encara que els percentatges d'Europa no són els culpables. Hi ha altres països que encara estan reclamant més quantitat de matèries primeres, com la Xina i Índia.

5. I dels aspectes social, en molts casos l'ús de cultius d'agrocombustibles porta associats praxis com els monocultius, ús de pesticides i fertilitzants, moviments de població per interessos territorials. Com ho veuen i què hi diu l'ACB?

Molts cops la matèria primera que ve d'Argentina, etc. s'ha fet amb mala praxis. La culpa és la política agrària. El que és clar és que el camp català no arriba a cobrir els objectius del PEC i hi haurà d'haver importacions. A Espanya, tot hi haver-hi més potencial, arribar al 100% és improbable.

Està bé que els moviments ecologistes i els grups antiglobalització diguin la seva. Les queixes han fet reflexionar la UE sobre com ha de ser l'entrada d'aquest oli i que no es pot fer de qualsevol manera. Ja hi ha accions al respecte (gener 2008). De totes maneres, per arribar al 10% es confia en la 2ª generació.

S'ha de tenir en compte que els biocombustibles són la única alternativa del gran contaminant que és el transport.

Jo no estic d'acord amb els grups antiglobalització. S'ha de limitar el què és dolent i permetre el què és bo, i el concepte de globalització energètica és positiu ja que permet la deslocalització i dona la oportunitat a altres països, l'escala local se'ns queda petita. Angola perquè no hauria de poder vendre? S'han de condemnar a no poder exportar? Jo tinc dubtes.

6. En molts casos es parla dels biocombustibles com els substituïts del petroli, però actualment no poden anar més lligats. Quan es posa un litre de biocombustible d'una benzinera estem posant percentatges de 10, 20 o excepcionalment el 30% sobre el total. Es veu probable el 100%?

Poc a poc es tracta d'anar-ho implantant. A Cerdanya-Consell de Cent (BCN) ja hi ha una benzinera que té biodièsel al 100% i els motors d'alguns vehicles estan perfectament preparats. Les marques dels camions hi han vist més avantatges molt relacionat especialment amb l'economia, ja que el litre de biocombustibles actualment és més barat que els gas-oil o la gasolina. Sinó què hem de fer? No hi ha una altra alternativa. No sé

quin podrà ser l'escenari, però ,per exemple, la pila d'hidrogen és un fiasco. Mentre experimenten, cal pensar què hi posem als camions i actuar.

7. Com és veu la implantació a Catalunya de plantacions de cultius energètics?

Depèn molt del mercat i les polítiques agràries. Ara estem amb converses amb la Universitat de Lleida per tal d'investigar algunes espècies. En una de les jornades van assistir membres d'Àmbit Rural i van mostrar les potencialitats del territori català.

8. Han tingut ocasió de debatre o entrar en contacte amb altres actors del món dels agrocombustibles, com ara grups ecologistes, AAPP, etc?

Com explicava, especialment tenim contacte amb les Administracions (ICAEN). Vaig assistir a unes jornades a la Universitat de Lleida i es parlaven del pros i contres i de les males praxis agràries. El que diuen alguns ecologistes és veritat, i de fet la Doctora Daniela Russi deia molt bé que no tot s'hi val.

Pau de la Cuesta, Cap de Servei d'Hidrocarburs (Departament d'Economia i Finances)

Data i hora: 22/04/08, 16h

Lloc: Seu del Departament d'Economia i Finances (Barcelona)

La nostra tasca des del departament consta bàsicament de dues coses: la legalització d'estacions de servei, i el seguiment i control de parcs d'emmagatzematge.

Hi ha dues maneres de fer la barreja; d'una banda fer la barreja en origen, directament del distribuïdor, i de l'altra fer-la a la pròpia estació de servei. Nosaltres som partidaris de la primera opció, ja que hi ha més control i garanties de la qualitat del carburant.

Quan es fa una denúncia per incompliment de qualitat, nosaltres encarreguem analítiques de la qualitat del carburant que s'ha vengut o distribuït i si s'ha infringit la normativa, sancionem.

1. Amb quines limitacions creu que ens trobem actualment per a la seva implantació a Catalunya?

Tenim una limitació tècnica; els fabricants s'oposen a adaptar la maquinària als Biocombustibles, no els homologuen per a cap percentatge.

2. Al PEC posa que caldria elaborar una actuació conjunta amb el DAR. S'ha donat aquesta cooperació? Tenen alguna relació amb altres Departaments?

No existeix cap relació ni coordinació amb altres departaments.

3. Pel què fa als objectius del PEC, com es perceben desde el SH?

El debat energètic està ple de variables...La nostra tasca no seria tan avaluar els objectius com fer-nos càrrec dels aspectes tècnics.

4. Quines són les seves activitats actuals pel que fa als agrocombustibles?

Tenim la voluntat de controlar la qualitat dels Biocombustibles, però ens cal un decret i per això estem treballant en la seva redacció. El què passa és que en tractar-se d'un aspecte tant nou, la inèrcia energètica i del sistema econòmic fa que vagi per davant de la legislació. Aquest decret, entre altres coses, tractaria de les mesures de seguretat que cal aplicar en el cas dels biocombustibles, que són diferents. Són altres productes, molt més volàtils que el benzina i dièsel, més corrosius, ... ens calen estudis, però cal que això estigui regulat.

Qüestionaris electrònics

Joan Gomà, responsable del grup d'energies renovables d'Unió de Pagesos.
--

Data qüestionari enviat: 08/04/08

Data de retorn del qüestionari: 19/4/08

1. Des de Unió de Pagesos, com es posicionen respecte els agrocombustibles en general?

En general hi estem d'acord. El fet de tenir una altra font de consum dels productes que produïm, a més de les millores ambientals que suposen. Això sempre que les necessitats alimentàries estiguin cobertes, un cop cobertes, si hi ha excedents, com ha passat en els últims 20 anys, utilitzar els mateixos per produir energia. També cal que es paguin uns preus rentables pels productors.

2. Com valoraria la seva aplicabilitat a Catalunya, tenint en compte la disponibilitat de terra, gestió de recursos hídrics, productivitat, etc. ?

A Catalunya som deficitaris de matèries primeres: cereals, oleaginoses, proteaginoses etc., si agafem els cereals com a cultius més importants a efectes de superfícies, trobem que per cada 4 quilos que consumim, sols en produïm 1 kg. Així doncs, el 75% de cereals, ha de venir de fora, ja sigui de la resta de l'Estat, UE, o països tercers. En el cas de oleaginoses i proteaginoses aquest percentatge encara es molt més alt.

Mirat des d'aquest punt de vista, sembla il·lògic fer cultius energètics, especialment pel fort dèficit que tenim. El que passa es que si es fan plantes d'agrocombustibles ens trobarem amb èpoques del any que haurà de venir matèria primera de fora, però cal tenir en compte, que a la majoria de processos una part d'aquestes matèries també poden servir per la alimentació del bestiar. Per posar un exemple, si fem colza per a biodiesel, l'oli serveix per l'agrocombustible, però el tortó és una matèria molt bona per l'alimentació de la ramaderia.

3. El potencial d'aquesta aposta energètica variaria si ens trobéssim en un altre escenari (legal, fiscal, sociopolític, etc)? En quina direcció?

El fet de que no acabin de tirar endavant, en primer lloc penso que es el exposat més amunt ho sigui som deficitaris, al revés del que passa per exemple a França, que ells normalment tenen forts extens, una altra qüestió, es que es paguen al productor molt més barat que quan van a altres fons de consum, fiscalment no i han cap incentiu, actualment sols i han un petit incentiu de la UE, pro aquest incentiu no cobreix ni de bon tros el fet de vendre més barat al mercat normal.

4. A efectes pràctics, què comporta canviar els actuals conreus a productes destinats a l'aprofitament energètic (aspectes tecnològics, de producció,

pràctiques agrícoles, etc.)? La seva posada en marxa suposa avantatges o inconvenients?

Els cultius mes importants per produir energia són els cereals per fer bioetanol, que foren els que substituirien a las gasolines, i la colza i el gira-sol que són pel biodiesel que substituiria al gas-oil. Pel productor no suposa cap canvi a nivell de cultius ja que són els mateixos cultius que es venen fent des de ja fa moltíssims anys. El productor només ha de decidir si vol vendre per energia o per alimentació. Com és lògic, aquesta tria està molt influenciada pel tema de preus, i fins ara el millor preu era per l'alimentació.

5. La opinió que susciten els agrocombustibles varia segons si ens trobem davant d'un agricultor o ramader?

L'opinió no varia massa. Si es planteja a nivell de Catalunya, en estar amb un mercat de cereals a nivell mundial, res té a veure si es consumeixi més o menys, ja que els preus venen marcats per la conjuntura internacional. Una altra cosa fora si la pregunta es fes a nivell mundial. Potser un ramader pot pensar que al haver-hi una altra font de consum, els preus del mateixos tindrien tendència a l'alça.

6. Ha existit la oportunitat d'expressar la seva opció davant de la opció energètica dels agrocombustibles o dialogar amb administracions (Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural, Departament de Medi Ambient i Habitatge, etc.) o altres actors (Associació de Productors d'Energies Renovables, Ecologistes de Catalunya, etc.)?

En representació de la Unió de Pagesos, he participat en varies jornades; organitzades unes per la UP i altres fetes per diferents associacions de productors d'energies renovables. A nivell d'institucions, hem tingut jornades i trobades amb el ICAEN, organisme que pertanyia a l'antiga Conselleria d'Indústria.

Referent al Departament d'agricultura, si bé hem tingut varies trobades per a treballar sobre els agrocombustibles, en el fons mai han tingut una bona predisposició per impulsar-los.

Eloi Nolla , Coordinador d'Energia d'Ecologistes en Acció
--

Data qüestionari enviat 29/04/08

Data de retorn del qüestionari: 30/04/08
--

Llegint document emesos per diferents grups ecologistes al llarg aproximadament de un quatre o cinc anys sobre el tema sembla que hi ha hagut un canvi de postura. Inicialment sembla que ja no es veu com una bona aposta per ambientalitzar el ventall energètic sense condicions.

1. Com s'ha donat aquest canvi de postures?

Aquest canvi ve donat per les posicions naturalistes cada cop més influents en els grups ecologistes. Els que venim d'una cultura anti-nuclear i pensem que l'energia sempre té un impacte, busquem la forma de produir electricitat o energia de la forma més sostenible possible, i una bona aportació és la dels biocombustibles. Això té els seus impactes i inconvenients però pensem que segueixen sent més els guanys. Tot i això, dins la nostra organització hem arribat a un consens entre naturalistes i energètics per a que es puguin desenvolupar biocombustibles de forma autosuficient, sense importacions per tal d'evitar l'explotació Nord-Sud en aquest tema.

Una de les demandes o requeriments al que fan referència en el seu document de posicionament sobre els agrocombustibles és la necessitat de demostrar amb anterioritat que el balanç energètic i de GEH és clarament positiu en un ACV. L'APPA i altres sectors es basen en els estudis presentats pel CIEMAT els anys 2005 i 2006 pel biodièsel però també pel bioetanol.

2. Troben que són prou representatius com a document de referència?

Això es sempre assumpte de com es veu el got; si mig ple o mig buit. L'anàlisi energètic s'ha de fer a partir de comparar-lo amb el del petroli o de la resta de combustibles fòssils. I aquí si que no hi ha color, el balanç es sempre molt millor utilitzant biocombustibles que combustibles fòssils.

Pel què fa a l'argument sobre l'impuls del desenvolupament rural que poden oferir els agrocombustibles que han defensat en la Directiva Europea, Plan de Energías Renovables i altres:

3. Què n'opinen sobre aquest aspecte?

L'ajut al desenvolupament rural es indiscutible. Aquí el que s'està parlant és de la possible influència sobre l'augment dels preus dels aliments, que com és obvi, és bo per l'agricultor i dolent pel consumidor. En una economia de mercat aquestes pràctiques són antinaturals i, tard o d'hora, el mercat posa les coses al seu lloc.

Doncs que es tant legítim que els pagesos del Brasil tinguin dret a guanyar-se la vida com que el consumidor tingui els productes bàsics en un bon preu. Jo crec en els compromisos Nord i Sud. En aquest sentit hi podria haver un acord del que tothom podria sortir beneficiat.

4. Pensen que és una bona eina pel desenvolupament rural a Catalunya?

Si perquè molts de conreus actualment abandonats i poc productius, es podrien reconvertir. El que caldria es que aquests no representin una despesa addicional d'aigua de la que ja s' està utilitzant.

5. Ha existit la oportunitat d'expressar la seva opció davant de la opció energètica dels agrocombustibles o dialogar amb administracions (DAR, DMAH, etc) o altres actors (Associació de Productors d'Energies Renovables, Federació d'Ecologistes de Catalunya, Unió de Pagesos, etc)? Amb quins estan creant xarxes de suport?

A Catalunya ningú d'aquests que esmenteu ens a preguntat res. Si ho fan respondrem.

Joan Pau Clar i Guevara, Cap del servei d'Automòbils, Productes i Metrologia.

Data qüestionari enviat: 30/04/08

Data de retorn del qüestionari: 6/05/08

1. Des del Servei d'Automòbils, Productes i Metrologia, estan duent a terme accions (convenis, planificació, control, etc.) que estiguin relacionades (directa o indirectament) amb l'ús de biocombustibles?

Per part de la Generalitat l'ent que promou de forma activa aquestes actuacions és l'ICAEN, per altra banda també s'ha de tenir en compte les actuacions fetes pel CIEMAT i l'IDAE a nivell del resta d'Espanya.

2. Quines problemàtiques s'estan trobant?

Les desconec.

3. Si utilitzem biocombustibles per els automòbils convencionals, ens podem trobar amb problemes tècnics? Dependria del percentatge de barreja? I de la marca del vehicle?

La utilització de biocombustibles sense més pels motors de combustió interna no és una pràctica admesa pels fabricants dels motors, ja que pot condicionar la durabilitat de les peces subjectes a desgast, degut a que les característiques de viscositat i lubricitat difereixen bastant.

Per altra banda, els sistemes de regulació de la combustió i de tractament dels productes resultants d'aquesta combustió, s'han d'optimitzar per tal que el motor continuï complint les normatives d'homologació.

Aquestes disfuncionalitats creixen en funció del % de biocombustibles dins de la mescla i són més importants en vehicles més antics.

4. Pel què fa als fabricants d'automòbils, socialment hi ha la percepció de que hi ha reticències per part d'aquest sector, en la utilització de biocombustibles en els motors actuals (pèrdua de la garantia, oposició a l'homologació....), és així?

Les raons són les indicades al punt 3 anterior.

5. Vostè pensa que els biocombustibles representen una aposta per a la sostenibilitat, la diversificació energètica i el desenvolupament rural, a Catalunya?

Des de el punt de vista teòric pot representar una aportació positiva en els aspectes esmentats, i per poder valorar-ho cal modelitzar el més exactament possible la correlació entre les necessitats energètiques i alimentaries globals de Catalunya i la capacitat de producció disponible de les diverses vies alternatives, tot respectant al màxim l'equilibri territorial.

- 6. Estant treballant conjuntament amb altres departaments de la Generalitat o altres grups implicats (fabricants, departament d'economia, ...)? Amb quins objectius?**

Vegeu la resposta al punt 1.

Mónica Vargas, Investigadora de l'Observatori del Deute de la Globalització.

Data qüestionari enviat: 01/05/08

Data de retorn del qüestionari: 08/05/08

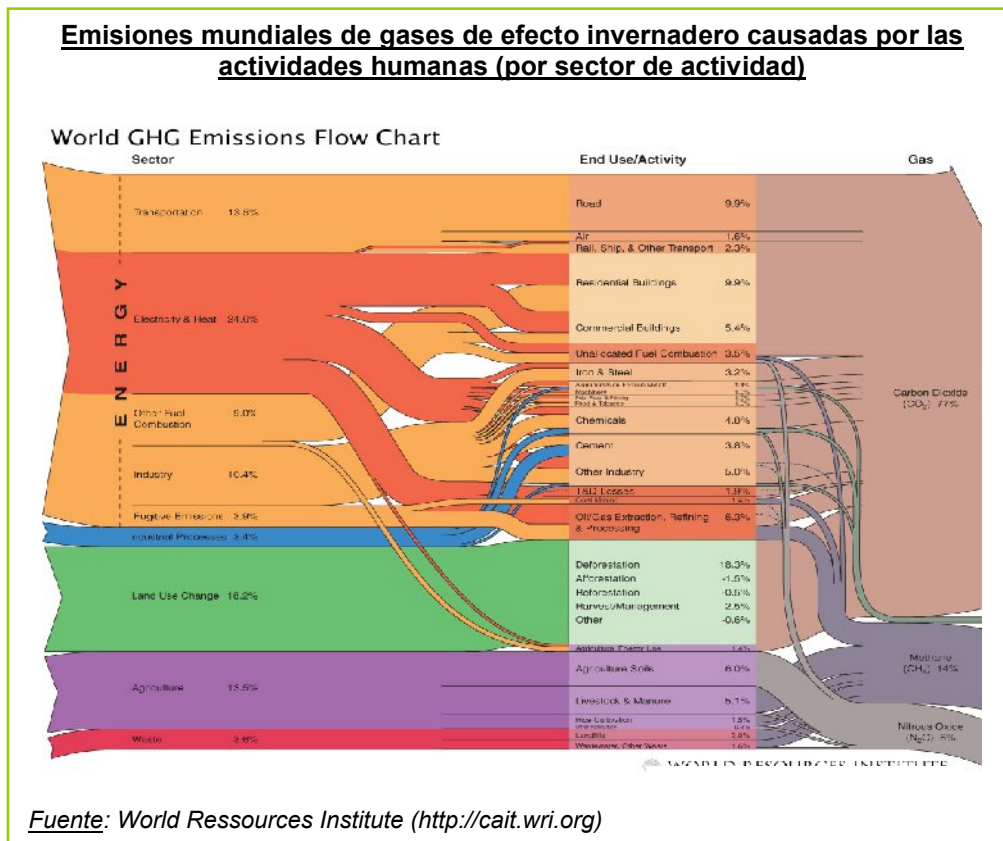
1. Quan van començar a tractar aspectes de biocombustibles d'origen agrícola en el marc de l'ODG? I quins aspectes es van començar a treballar inicialment?

Comenzamos el trabajo en enero de 2007, en el marco de la investigación sobre deuda ecológica y soberanía alimentaria y de la Campaña “No et Mengis el Món”. Inicialmente, nos enfocamos a una comprensión técnica y de las políticas de promoción de los agrocombustibles, para posteriormente concentrarnos en la posible generación de una deuda ecológica en los países del Sur a partir de la producción a gran escala de agrocombustibles.

2. Pensen que els biocombustibles d'origen agrícola poden ser una bona alternativa al consum de combustibles fòssils?

No consideramos que los agrocombustibles puedan ser una alternativa al consumo de los combustibles fósiles, por varias razones:

a) Se ha promovido conjunto tienen una mayor emisión de gases de efecto invernadero a nivel mundial, superior a las emisiones del transporte. El potenciar a los agrocombustibles a gran escala no haría sino incrementar estas emisiones. a los agrocombustibles porque supuestamente tendrían emisiones de gases de efecto invernadero “neutras”, al absover los cultivos CO2. Sin embargo, de acuerdo con el WRI (ver gráfico abajo), las actividades agrícolas y la deforestación.

b) No existe un consenso en la comunidad científica sobre el rendimiento energético positivo o negativo de los diferentes tipos de agrocombustibles de primera generación.

c) Existe una estrecha relación entre los combustibles fósiles y la producción de agrocombustibles (desde la fase de los inputs tecnológicos en los cultivos, los combustibles necesarios a los tractores, y finalmente el transporte y procesamiento de los agrocombustibles hacia los centros de consumo).

d) Desde ODG consideramos que tanto el problema de la crisis energética como el de la crisis ecológica a nivel planetario deben ser enfocados desde una perspectiva de justicia social y ambiental. Los impactos sociales y ambientales de los agrocombustibles de gran escala particularmente en los países del Sur tienen que ser considerados con mucho detalle, desde esa perspectiva.

3. En alguns escrits parlen de l'escala com a aspecte clau del desenvolupament dels biocombustibles d'origen agrícola. Creuen que pot representar una bona oportunitat per fomentar el desenvolupament rural en una escala catalana?

La escala es efectivamente un aspecto clave. Pero sobre todo pasa por una evaluación muy distinta de las necesidades y objetivos de las políticas energéticas y medioambientales. Desde ODG apostamos por la agricultura de cercanía, que no genere daños sociales ni ambientales. Desde ese punto de vista sí creemos que se podría desarrollar a escala catalana alternativas energéticas, sin pasar por la importación de materia prima para la producción de agrocombustibles (que genera precisamente la Deuda ecológica en el Sur), sino más bien aprovechando el reciclaje y los desechos.

4. Quines són les seves fonts d'informació per avalar la seva posició? Han fet estudis propis?

A la fecha, hemos realizado un estudio para la Diputación de Medi Ambient de Barcelona (que no ha sido publicado aún) y estamos terminando un informe del Grupo de Bionegocis. También utilizamos material que proviene de otras personas (la tesi de Daniela Russi, etc).

5. Amb quins objectius es crea el Grup Bionegocis? Quin col.lectius hi estan representats i quin paper desenvolupen?

El Grupo de Bionegocis, un grupo multidisciplinario que trabaja en Cataluña desde el año 2007 en la temática de los agrocombustibles, pretende profundizar algunos aspectos con el objetivo de brindar herramientas de reflexión y de acción en torno a la posible generación de Deuda ecológica por los agrocombustibles a gran escala. Pretendemos también aportar en la reflexión sobre las alternativas que pueden ser planteadas desde la soberanía alimentaria y la soberanía energética. Los colectivos representados son ODG,

Veterinaris Sense Fronteres, la Xarxa de Consum Solidari (tres organizaciones agrupadas en la Campaña "NO Et mengis el Món"), y también contamos con la participación de investigadores del ICTA, del IGOP, y de la UPC.

6. Ha existit la oportunitat de mostrar els resultats i conclusions obtingudes dels seus estudis davant d'administracions implicades (Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural, Departament de Medi Ambient i Habitatge, etc) o altres grups (Associació de Productors d'Energies Renovables, Ecologistes de Catalunya, etc)?

El objetivo del informe del grupo de Bionegocis que estamos editando es precisamente de poder incidir en diferentes órganos de gobierno, así como de la sociedad civil. Por ello su difusión será amplia. Hemos tenido la oportunidad de establecer contacto con la APPA con la cual sin embargo no llegamos a ningún consenso debido a nuestra preocupación por la producción de agrocombustibles en el Estado español, a partir de materia prima importada desde el Sur, y cuya producción genera de manera evidente mayor Deuda ecológica.

Carles Martínez Gasol, Investigador de l'Institut de Ciència i Tecnologia Ambiental (ICTA-UAB)

Data qüestionari enviat: 6/05/08

Data de retorn del qüestionari: 13/05/08

1. Des de el seu grup de recerca a l'ICTA, han elaborat una sèrie d'estudis referents als cultius energètics al territori català. Ens podrien especificar a grans trets els resultats obtinguts ?

Els sistemes energètics proposats tenen repercussions favorables en el **sector agrícola** perquè diversifiquen els productes que poden produir en el camp, poden generar feina en èpoques d'hivern o normalment els cereals ja estan establerts i per tant suposar noves oportunitats de creació de llocs de treball.

En el **sector energètic** contribueixen a disminuir la dependència sobre els recursos energètics no renovables en possessió de països externs i augmentar el conjunt de producció de les energies renovables dins el mix de producció energètic. Veure apartat de beneficis energètics.

Mitigació al canvi climàtic i reducció d'emissions

Dels resultats de la recerca s'ha demostrat que el cultiu i transport de *Brassica carinata* emet 12.70 g CO₂ eq. · MJ⁻¹ i el de *Populus sp.* 1.98 g CO₂ eq. · MJ⁻¹. En termes de **reducció d'emissions** que contribueixen al escalfament global i considerant els resultats obtinguts d'emissió de CO₂ per MJ de biomassa en forma de poder calorífic en un escenari català i de producció local amb **distàncies de transport de 25 km**, s'obté que **la reducció és:**

Impactes evitats per unitat energia i conreu energètic

- **16.06 g CO₂ eq. · MJ⁻¹** en el cas del **Populus sp** comparat amb un recurs no renovable com el gas.
- **3,36 g CO₂ eq. · MJ⁻¹** en el cas de la **Brassica carinata** comparat amb un recurs no renovable com el gas.

Impactes evitats per superfície cultivada i conreu energètic

Si realitzem aquest mateix càlcul per hectàrea cultivada amb aquest cultius s'observa que 1 ha:

- *Populus sp.* té el potencial de **reduir 7,06 tones de CO₂.eq.** quan la biomassa produïda en aquesta hectàrea és de 13.5 tones de matèria seca per any.

-
- *Brassica carinata* té el potencial de **reduir 2,4 tones de CO₂**. amb els mateixos supòsits i amb una producció de biomassa de 4,72 tones de matèria seca per hectàrea.
-

Els resultats mostrats no consideren les emissions en la planta de transformació energètica; per tant la reducció d'emissions de CO₂ es d'esperar que sigui superior.

ENERGIA

En termes de **producció d'energia** els cultius energètics estudiats, en un escenari de producció local o regional, produeixen 1 GJ de en forma de biomassa per **21,7 MJ d'energia primària invertits en el cas del *Populus sp.* i 122.6 MJ en el cas de la *Brassica carinata***. Si es realitza el mateix estudi pel cas del gas s'observa que la inversió d'aquest recurs no renovable és la major de totes **183.6 MJ**. Per tant es pot concloure que qualsevol dels **dos conreus energètics és més energèticament eficient que el gas**.

2. Pensen que els biocombustibles d'origen agrícola poden ser una bona alternativa al consum de combustibles fòssils?

Els biocombustibles sòlids i líquids poden contribuir a augmentar el conjunt de les renovables dins el mix de producció energètic nacional. Però no substituir els combustibles fòssils. Actualment amb l'eficiència de qualsevol de les renovables és impossible pensar en una energia que no tingui un recurs no renovable (ex: combustibles fòssils) darrera. Mireu el objectiu de la directiva Europea, que t'han estant criticat, només parlen del 10% o 20% en 20 anys. Si jo fos del sector nuclear m'estaria fregant les mans.

3. Quins canvis en les pràctiques agrícoles i tecnologies representa el pas dels cultius actuals a cultius energètics al territori català?

En el cas del cultiu de secà, no suposa cap canvi. Es cultiva exactament igual. En lloc de produir olis vegetals per la cuina, produïrem biodièsel però l'etapa agrícola és exactament igual.

En el cas del cultiu llenyosos de curta rotació, com pot ser: pollancre, plàtans, eucaliptus, acàcies..., haurien de ser plantats en més densitat del que es fa per fusta de desenrotll i tallats més aviat (cada 2-3 anys). Aquests darrers cultius no competirien per terres agrícoles de secà sinó per les zones properes a cursos fluvials on avui en dia hi són també però encarats a la indústria de la fusta.

Realment cal conèixer la realitat del país doncs en aquest darrer cas el propietari forestal agraeixen molt la possibilitat de nous mercats, doncs estaven molt subjugats per la indústria del tauler conglomerat.

4. Creuen que representa una bona oportunitat per a fomentar el desenvolupament rural a Catalunya?

Per desenvolupar?, jo diria mantenir. Com veieu no suposa cap modificació espectacular sobre els cultius tradicionals. Però si que crea competència entre sectors. Això pot produir una dinamització del sector rural a Catalunya. I evitar que moltes zones rurals passin a ser terrenys per la construcció. Ara està en crisi però quan tardarà a revifar ? Cal tenir una agricultura competitiva. Sinó si que crec que ho acabarem important tot, el menjar, el biodièsel i tot.

5. Ha existit la oportunitat de mostrar els resultats i conclusions obtingudes dels seus estudis davant d'administracions implicades (Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural, Departament de Medi Ambient i Habitatge, etc) o altres grups (Associació de Productors d'Energies Renovables, Ecologistes de Catalunya, etc)?

Si. S'han mostrat el resultats davant del Ministeri de Ciència i Educació. Doncs el projecte Agrosost era finançat per ells. S'ha mostrat el resultats davant del Departament de Medi Ambient de la Generalitat en el concurs Premi Medi Ambient 2008. S'ha presentat els resultats a Iberdrola i a l'Institut de l'Energia a Catalunya doncs donaven suport també al projecte

Nota: S'ha demanat la renovació del projecte Agrosost en 3 anys més anomenat Bioenergia. Aquest nou projecte estudiarà totes les fonts de biomassa : forestal, cultius, residus ,etc.

Assumpció Anton, Investigadora de l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries

Data qüestionari enviat: 12/05/08

Data de retorn del qüestionari: 13/05/08

- 1. Des de el seu grup de recerca a l'IRTA, estan elaborant un projecte d'investigació referent als cultius energètics al territori espanyol. Ens podrien especificar a grans trets els resultats i/o conclusions obtinguts fins ara ?**

El projecte es troba en fase inicial, la nostra part és l'avaluació ambiental del que representen diferents cultius energètics en comparació a cultius i combustibles tradicionals. Aquest any presentarem l'informe del cultiu de referència, blat, en front el qual es comparen els diferents cultius energètics.

- 2. Pensen que els biocombustibles d'origen agrícola poden ser una bona alternativa al consum de combustibles fòssils?**

Poden ser-ho, probablement no en totes les circumstàncies, però distingir en quines sí i quines no forma part de la nostra feina com investigadors, dels governs com a legisladors i de les empreses i clients com subministradors i consumidors.

- 3. Quins canvis en les pràctiques agrícoles i tecnologies representa el pas dels cultius actuals a cultius energètics al territori català?**

En alguns casos les diferències són molt petites, principalment adaptacions en el sistema de recol·lecció, en altres poden ser nous cultius que caldrà conèixer.

- 4. Creuen que representa una bona oportunitat per a fomentar el desenvolupament rural a Catalunya?**

Sens dubte.

- 5. Pel que fa al debat sobre els balanços d'emissions i energètics, fets a través d'ACV, pensa que els estudis actuals són concloents? En quin sentit?**

Són força concloents, en quant les dades de partida siguin correctes.

- 6. Ha existit la oportunitat de mostrar els resultats i conclusions obtingudes dels seus estudis davant d'administracions implicades (Institut Català de l'Energia, Departament de Medi Ambient i Habitatge, etc) o altres grups (Associació de Productors d'Energies Renovables, Ecologistes de Catalunya, etc)?**

Ja s'ha comentat que el nostre cas estem en l'etapa inicial, però alguns companys ja han presentat els resultats.

7. Com és la relació respecte als biocombustibles amb el Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció rural? Hi ha apostes conjuntes?

Particularment tenim contacte amb el DAR i es mostren molt interessats en el seguiment dels nostres estudis

Trinitat Contreras, APPA Biocarburantes Asociación de Productores de Energías Renovables

Data qüestionari enviat: 16/04/08

Data de retorn del qüestionari: 16 /05/08

- 1. Sembla que en el procés dels biocombustibles, inicialment hi havia una gran embranzida i entusiasme, però posteriorment van començar a aparèixer vèries veus crítiques d'aquesta alternativa energètica des de diferents perspectives. Hi ha preocupació per aquestes visions crítiques?**

Hi ha molta preocupació. Totes aquestes crítiques parteixen d'anàlisis simplistes i que s'estan difonent quasi a diari en els mitjans de comunicació. És una llàstima que els mitjans de comunicació/periodistes no aprofundeixin i estudiïn el tema, amb dades concretes, de fonts fiables. Els biocarburants, com molt bé ha senyalat recentment la Comissaria d'Agricultura de la Comissió Europea, Fischer Boel (us adjunto el discurs traduït al castellà) i fins i tot alts càrrecs dels governs d'alguns països d'Àfrica (el president del Senegal i el Secretari del Banc de desenvolupament del sud d'Àfrica) s'han convertit de cop en els responsables de greus problemes que afecten a la societat des de fa centenars d'anys, com són la fam i la desforestació.

- 2. Donat que actualment, l'aplicació dels biocombustibles per a una substitució del 100% del petroli no està plantejada (es parla de B-20, B-30, etc.) , com es poden veure els biocombustibles com a un substitut total del petroli? Considerant, que durant el procés d'obtenció de les matèries primeres i de transformació d'aquestes és necessari l'ús de carburant d'origen fòssil (fertilització, utilització de pesticides, etc.)**

Els biocarburants mai s'han presentat com la solució per a la total substitució del petroli, no es possible cobrir totes les necessitats energètiques provinents de fonts fòssils amb biomassa. Però per una altra banda, els biocarburants són la única eina disponible a dia d'avui per començar a substituir el petroli, amb totes les repercussions positives que això pot tenir: desenvolupament del sector agrícola, reducció de la dependència energètica, millora de la qualitat de l'aire de les ciutats (no oblidem que els biocarburants a més de reduir les emissions de CO₂ també redueixen considerablement les emissions de partícules i d'altres elements com el monòxid de carboni i el benzè –compost considerat com a cancerigen-).

- 3. En el seu document sobre els mites i realitats dels biocombustibles es mostra la idea de que aquest vector energètic no està directament associat amb els monocultius i fins i tot podria portar a un augment de la biodiversitat. Com s'aconsegueix (eines jurídiques, econòmiques, planejament, etc) que es doni aquest suposat mosaic agrícola, si actualment en cultius de cereals, tot i no ser de biocombustibles, no porten associades aquestes característiques sinó més aviat a una agricultura industrial i extensiva amb visió d'exportació?**

A nivell de la Unió Europea s'estan establint uns criteris de sostenibilitat que tots els biocarburants produïts i consumits a la UE hauran de complir. Aquests requisits partirien de fabricar biocarburants a partir de matèria agrícola certificada com a sostenible.

4. Com valorarien la seva aplicabilitat a Catalunya, tenint en compte la disponibilitat de terra, gestió de recursos hídrics, productivitat, etc ?

No tinc dades sobre això. Potser podríeu contactar amb alguna associació agrícola.

5. El potencial d'aquesta aposta energètica variaria si ens trobéssim en un altre escenari (legal, fiscal, socio-polític, etc)? En quina direcció?

Podria variar favorablement si hi hagués una política estructurada i integral sobre aquesta aposta energètica a Espanya. Els biocarburants engloben diferents sectors: Medi Ambient, Agricultura i Indústria. Actualment no hi ha una coordinació a nivell de govern espanyol entre aquests ministeris. Aquest debat està també molt influenciat pels interessos de altres sectors extractius, com poden ser el de l'alimentació i el petrolier, sectors amb una gran influència a nivell de mercat i de política i que estan perjudicant greument el desenvolupament dels biocarburants.

6. Un altre fet recentment comentat, és la manca de utilització del principi de precaució en tot el procés. La situació actual té associada incertesa científica en alguns aspectes (emissions CO₂, balanços energètics, impactes ambientals i socials, etc) i malgrat això, l'aposta energètica es va tirar endavant sense un consens social, polític i científico-tècnic. Què en pensen d'aquestes crítiques?

Des d'APPA no creiem que hi hagi manca del principi de precaució. De fet els objectius de incorporació de biocarburants dictats des de la CE podrien ser més ambiciosos del que realment són. La CE ha realitzat diversos estudis sobre l'impacte de la política de biocarburants (us adjunto un d'ells) arribant a la conclusió que una quota de mercat del 14% no causaria disrupcions greus als mercats alimentaris ni a àrees d'elevat valor ecològic. Tot i això la quota proposada és del 10% al 2020.

A més la CE, com he explicat abans, està posant en marxa tot un sistema de certificació ambiental i social dels biocarburants. Requisits que seran obligatoris i que faran dels biocarburants l'únic producte al mercat que, de manera generalitzada, serà sostenible obligatòriament. Hi ha altres sectors industrials explotadors de recursos naturals –sector de la fusta, alimentació i petrolers- que haurien de despertar molta més incertesa sobre la seva sostenibilitat tan social com ambiental i que desgraciadament no ho fan.

7. Ha existit la oportunitat d'expressar la seva opció davant de la opció energètica dels agrocombustibles o dialogar amb administracions (Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural, Departament de Medi Ambient i Habitatge, etc) o altres actors (Unió de Pagesos, Ecologistes de Catalunya, etc)?

APPA Biocarburants és una associació a nivell espanyol i per tant estem en contacte amb les administracions estatals expressant el nostre posicionament sobre tot aquest tema.

8. Estan treballant conjuntament amb altres institucions o administracions?

APPA Biocarburants està associada a la European Biodiesel Board, treballem estretament amb associacions i cooperatives agrícoles nacionals i és coordinadora del grup de Sostenibilitat i Marc Regulatori de la Plataforma Espanyola de la Biomassa.

Carme Rossell , premsa Joves Agricultors i Ramaders de Catalunya
Data qüestionari enviat: 09/05/08
Data de retorn del qüestionari: 20/05/08

**1. Des de JARC, com es posicionen respecte els agrocombustibles en general?
En quines fonts d'informació es basen?**

Des de JARC ja fa més de vuit anys que treballem en el sector dels biocombustibles, ja que actuem com agents de ECOAGRICOLA (una filial de ABENGOA) en la gestió de contractes de cultius per a la producció de cereals (concretament ordi i blat) i, finalment, la seva transformació en biocombustibles (etanol) en la planta que té aquesta empresa a Cartagena. Durant aquests anys, aquests contractes per produir cultius per transformar en biocombustibles s'han utilitzat per part dels productors com a una possibilitat de poder sembrar les terres de retirada que obligava a deixar la PAC sense cultivar. Per tal de poder oferir alternatives als cereals (alimentació humana i fabricació de pinsos) es va promoure la implantació d'ajudes i plantes transformadores de biocombustibles, però aquestes ajudes a Catalunya no van resultar interessants pels productors, ni tan sols quan els preus del cereal estaven baixos. També des **de JARC amb col·laboració amb la Diputació de Lleida** i altres entitats va realitzar un estudi sobre els cultius energètics i la possibilitat d'implantar-se una planta transformadora a Lleida. Per tant, queda clar que des de **JARC sempre hem considerat interessants aquests conreus**, però a data d'avui hem d'evitar que es produeixi un desequilibri que perjudiqui al propi sector.

2. Com valoraria la seva aplicabilitat a Catalunya, tenint en compte la disponibilitat de terra, gestió de recursos hídrics, productivitat, etc ?

En el estudi realitzat, tenint en compte les hectàrees de cultiu, els nous regadius, les rotacions de cultiu, ... una planta transformadora a Lleida tindria sentit en cas de poder tenir un **volum de transformació variable i pogués treballar amb varis productes agrari**. Hauria de ser una planta transformadora amb una tecnologia que permetés aquesta modulació. Pel que fa als subproductes d'aquest procés, serien perfectament absorbits per la indústria agroalimentària ja existent. A la resta de Catalunya, la situació pot ser similar.

3. El potencial d'aquesta aposta energètica variaria si ens trobéssim en un altre escenari (legal, fiscal, socio-polític, etc)? En quina direcció?

Les polítiques que marquen els marcs legals i fiscals, aposten per la liberalització de mercats agraris. Els mercats només tenen un objectiu, l'obtenció de guanys. Actualment, s'ha perdut en la política europea i sobretot, a l'estatal, la concepció d'activitat agrària com a sector primari d'una economia. L'activitat agrària és la base d'una economia solida

i, a més, és imprescindible per assegurar l'alimentació d'una societat. L'alimentació base no es pot sustentar en les importacions d'altres països, el risc d'aquesta política pot resultar nefasta per qualsevol país. Només cal veure com molts països han regulat les seves exportacions, han pogut fer-ho per que tenen activitat agrària i, per tant, productes agraris per exportar i per regular.

4. Creuen que els agrocombustibles representen una bona oportunitat per a fomentar el desenvolupament rural a Catalunya?

En aquests moments són una **amença i una oportunitat**, com qualsevol activitat econòmica. Representen una oportunitat pels productors de cereal i una amenaça pel sector ramader. Ara bé, el sector ramader català depèn tant dels cereals del propi país com de les importacions i, per tant, estem condicionats als mercats internacionals. Per tant, s'han de prendre mesures per a que cap sector productor d'alimentació desaparegui, som un país dependent de molts *inputs* exteriors, però l'alimentació ha de ser clau.

Els biocombustibles s'haurien de gestionar com una **mesura de correcció de mercats i d'estocs de productes agraris**, i no com passa actualment que afecta al mercat de l'alimentació. És a dir, quan el mercat o preu de l'energia (petroli) puja, és fa més atractiva econòmicament la transformació de productes agraris a energia, independentment de si és una energia neta o no. Vagi el petroli car o barat, els biocombustibles són una energia neta, per tant, la transformació de productes agraris a energia hauria d'estar regulada pels estats, similar a una mesura d'intervenció dels mercats. Així, si els preus agraris baixen, els estats haurien de comprar, directa o indirectament, productes agraris per la seva transformació en energia neta. Ara bé, per això caldria revisar la política agrària europea, la reforma de la PAC del 2003 vol deixar d'intervenir els mercats

5. A efectes pràctics, què comporta canviar els actuals conreus a productes destinats a l'aprofitament energètic (aspectes tecnològics, de producció, pràctiques agrícoles,)? La seva posada en marxa suposa avantatges o inconvenients?

A nivell de producció, la producció de conreus per a la fabricació de biocombustibles no representa cap canvi important si parlem de cereals (ordi i blat) per que són cultius molt coneguts entre els productors, pot ser caldria en els estudis de varietats fets per les entitats afegir paràmetres de rendiment en biocombustibles. Però si parlem de biodièsel, cal produir oleaginoses per a la seva obtenció, el cultiu amb més possibilitats és la colza, però presenta avantatges agronòmiques com la rotació de conreu, però també dificultats, es tracta d'un cultiu més desconegut per la majoria de productors i amb més dificultats de cultiu (gelades, plagues, ...).

6. La opinió que susciten els agrocombustibles varia segons si ens trobem davant d'un agricultor o ramader? Perquè?

Efectivament, la percepció varia, per que l'agricultor es productor de matèries agràries, i se'n veu beneficiat d'aquest conjuntura de mercats internacionals (preu energia, biocombustibles, canvi dolar-euro, ...) i el ramader n'és transformador, ha de consumir productes agrícoles per a produir carn i en resulta afectat, per que no pot repercutir encara el increment de costos sobre el preu del seu producte, la carn.

- 7. Ha existit la oportunitat d'expressar la seva opinió davant de la opció energètica dels agrocombustibles o dialogar amb administracions implicades (Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural, Departament de Medi Ambient i Habitatge, etc) o altres grups (Associació de Productors d'Energies Renovables, Ecologistes de Catalunya, etc)?**

La nostra posició al respecte s'ha pogut compartir amb altres entitats en jornades o trobades realitzades en l'àmbit de la universitat o de fires. També davant del DAR s'ha pogut fer esment de la nostra posició ja que som organització agrària i participem de les taules sectorials.

Entrevistes telefòniques

Gustavo Duch, membre d'Assemblea Pagesa

Dia i hora: 10/05/2008, 14h

1. Des de l'Assemblea Pagesa, com es posicionen respecte els agrocombustibles en general? En quines fonts d'informació es basen?

Com a grup assembleari hi ha moltes opinions diverses, i aquest és un tema que no s'ha tractat tant a fons com altres que ens han ocupat més de temps (transgènics, etc.). Jo sóc el responsable d'aquesta àrea, però potser no és una opinió absolutament unitària; potser hi ha consens en alguns temes, i en altres divergència, també potser per la manca d'informació. Som poca gent que fem molt de soroll i busquem aliances amb altres grups: ecologistes, MMSS, moviments universitaris, ... dins d'AP hi ha gent que no té cap vincle pròpiament amb el món agrari. Això ho puntualitzo perquè hi ha gent que són socis però hi ha gent que ni tan sols conec. L'assistència setmanal són de 8-10 persones, però depèn de l'assumpte pot motivar interessos i altres. No crec que ningú ho estigui conreant actualment, encara que s'ha plantejat.

La nostra visió del model com hauria de ser es basa en la idea de proximitat: Producció propera, consum proper. No es que es neguin els biocombustibles o agrocombustibles en la totalitat, però hi haurien diferents models de producció i no només el que sembla que es vol impulsar fa 2-3 anys, que per nosaltres no és vàlid. El model es basa en la importació d'altres països (terres arrencades a les selves, males condicions laborals, etc). El model dels agrocombustibles, no pot passar a un model semblant al del petroli (producció llunyana consum llunyà), ja que són models insostenibles com tot el model capitalista que hem creat.

El model petroli no és que sigui més insostenible que el model biocombustibles. El que hi ha en tots dos casos és un excés de consum de recursos i un recursos limitats. Amb el món alimentari es veu molt ràpid, amb el cas del mineral (petroli) no es veu tan de seguida. El que ha passat darrerament amb la crisi de l'alimentació, per ser-te franc, ha servit per visibilitzar el problema. Com els recursos són limitats però hi ha una sèrie de necessitats energètiques, per exemple, s'ha d'establir quines són, quantes són, i com haurien de ser. Intentar implementar o creure que els agrocombustibles et farien conduir verd per anar a la feina o altres; que ja passaves a ser ecologista, verda però sobretot que podies continuar fent el que feies fins ara però canviant el recurs. No hi ha prou terra al món per alimentar a tots els vehicles. Això està clar.

Els països rics van establir els mínims d'utilització de biocarburants. Aquests mínims està clar que són una quantitat enorme de milions de litres que no van pensar o no van voler pensar que havien de venir d'alguna part del planeta. Amb polítiques de desenvolupament aproximadament es podria aconseguir 2-3%, la resta seria provinent

d'importació: a què està vinculada aquesta importació normalment? Multinacionals, negocis de grans terratinents, etc.

2. Des de declaracions i les normatives de la UE, i després amb les seves transposicions al nostre país es parla de desenvolupament rural com un efecte beneficiós relacionat amb els biocombustibles. Com ho veieu? Penseu que pot arribar aquest desenvolupament del món rural?

Hi hauria opcions de desenvolupament però no s'han plantejat des de les administracions conjuntament amb els productors, com ha passat per exemple a Alemanya. El que es dona allà és que els combustible es distribueix pròximament, hi ha premses cada 10 km, hi ha treball fet amb els agricultors, .. això implica menjar-se una part del mercat de les petroleres i passar a un altre model que igualment està autoritzar per la UE, però actualment no s'està impulsant ni treballant en el nostre territori.

3. Com valoraria la seva aplicabilitat a Catalunya, tenint en compte la disponibilitat de terra, gestió de recursos hídrics, productivitat, etc. ?

Model local però amb uns límits. Ara sembla que de pensar que els biocombustibles eren la panacea anirem al contrari; fins ara tot era positiu i ara serà tot negatiu. Cal arribar a un terme mig. No de l'estil decret de la UE sinó tenint en compte realment el context local. Es va optar per els biocombustibles per Kyoto, etc. i no per altres vies energètiques. Com que són els rics ens podem prendre el luxe de permetre-ho tot sense pensar si territorialment és possible.

Segons estudis del panell de la UE calculaven que hi havia una solució a aplicar: El consum de la maquinària agrícola és aproximadament d'un 3-4% del total del consum de combustibles actualment. Aquest percentatge podria quedar cobert per l'excedent de terres de la UE. Si hi ha una part dels biocombustibles que es poden fer producció per l'autoconsum. No tothom tindrà les terres disponibles però es podran unir en cooperatives, grups de pagesos, etc. Que surti dels propis camps nostres. Producció local, i consum local implica tancar els cicles, evitant petjades ecològiques amb emissions de CO₂ del transport de les matèries primeres.

Amb visites a altres països em visitat altres models que semblen més assenyats. Els que es fan a partir de cereals, ordi, etc. i l'altre apartat són els que s'obtenen a partir de greixos. Per mi són dos camps completament diferent que s'haurien de tractar de forma molt diferent. Si es parla de la producció de bioetanol. Tot el producte es treu del mercat alimentari, perquè els cereals estan molt presents a la dieta de els persones. El greixos no tenen tan impacte en la dieta. Abans no es deixava conrear oleaginoses per oli per no afectar el preu del mercat de l'oli.

2 combustibles molt diferenciats. Rendiment cicle dièsel molt més alt que un cicle *otto*. L'ideal seria utilitzar de cicles dièsel però de moment només es poden utilitzar olis vegetals: sembla un avantatge, limita objectius UE.

Desequilibris al mercat alimentari, no tot degut als biocombustibles sinó als mercats especulatius. Desestabilització dels preus de tot el món. S'ha fet una bola que no se sap qui té més responsabilitat. Si els especuladors veuen que hi ha possibilitats de pujar encara es complica més la cosa. Quantitat de gent intervenint que fa que es compliqui molt la cosa.

El model productiu que nosaltres veiem més clar és el provinent d'olis vegetals, on el consum fos autoconsum (no massa allunyat del punt de producció). Oli vegetal pur. Modificar els motors dels vehicles, poder desvincular a gran indústria petrolera de tot el tema. Si utilitzem oli vegetal pur es pot tenir una premsa, etc. tecnologia de baix impacte on s'extrau i s'utilitza a la maquinaria local. Tornar a un punt on l'energia que necessita un pagès pugui sortir de la seva pròpia terra, amb algun excedent per altres usos. Poc viatge de la matèria, tortó alt contingut proteic que es pot utilitzar per l'alimentació del bestiar.

4. Alguns arguments sobre emissions de GEH, balanços energètics, etc. estan actualment en debat. Què en penseu vosaltres?

El Balanç d'emissions neutre és qüestionable amb el model d'agrocombustibles que imiti el petrolier. Caldria internalitzar tots els costos com a mínim perquè el preu fos més realista del que està passant.

Escala petita, tancar cicles. No hi ha hagut estudis previs davant dels objectius. No es pot complir una cosa que no té cap vincle amb el territori. L'estudi ha de ser previ a buscar aconseguir un límit fixat per la UE sense conèixer les necessitats concretes de cada territori. La realitat potser està molt lluny del 10%... com a mínim amb recursos propis.

5. Ha existit la oportunitat d'expressar la seva opinió davant de la opció energètica dels agrocombustibles o dialogar amb administracions implicades (Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural, Departament de Medi Ambient i Habitatge, etc.) o altres grups (Associació de Productors d'Energies Renovables, Ecologistes de Catalunya, etc.)?

De moment no hi ha hagut espais de debat. S'han fet algunes xerrades des de la xarxa de consum. Amb l'AAPP hi ha defuig. S'hauria de començar des de la base per implantar una aposta energètica d'aquestes característiques. Hi ha possibilitats reals però no s'ha plantejat correctament des de les AAPP.

De totes maneres, la nostra situació és que per l'AAPP no som representatius: som 4 arreglats amb lluites pròpies. Amb altres col·lectius més afins hi pot haver hagut contactes informals, però de totes maneres el treball que s'està fent al respecte està molt disseminat, desvinculat. Potser amb Ecologistes en Acció, etc. Greenpeace a nivell català no han dit res per exemple. Es va començar a apretar des dels moviments ecologistes, però no s'ha consensuat amb el món real de la pagesia. Allò que semblava tan fàcil resulta que no ho és tant.

BLOC II
Materials dels actors
catalans

ÍNDIX DEL BLOC II

Manifestos i declaracions

Resposta de l'ACB a la consulta enjogada per la CE (maig 2007).....	55
Declaració d'EA (desembre 2007).....	56
Posicionament de EdC (desembre 2007).....	64

Notes de premsa

Nota de premsa de l'ODG.....	71
Directiva sobre energies renovables: l'objectiu dels agrocombustibles és "irresponsable i insostenible" (23 de gener de 2008)	
Nota de premsa de l'APPA.....	72
APPA valora positivament las propuestas de la Comisión Europea sobre energías renovables (24 de gener de 2008)	
Nota de premsa de l'APPA.....	75
APPA considera simplistas y demagógicos los argumentos utilizados para criticar a los biocarburantes (16 d'abril de 2008)	
Nota de premsa de l'APPA.....	77
La Asociación Europea de Biodiésel presenta en Bruselas una demanda para frenar las importaciones subvencionadas por Estados Unidos (25 d'abril de 2008)	

Articles

<i>Moviments, contradiccions i agrocombustibles.</i> David Llistar, Observatori del Deute en la Globalització (desembre 2007).	78
<i>El biodiésel català carbura en plena crisi. Dossier econòmic</i> (febrer 2008)	79
<i>El liderazgo económico dels biocarburantes.</i> Roderic Miralles, president d'APPA Biocarburants (abril 2008)	80

Consulta de la CE sobre biocombustibles

Respuesta de la Asociación Catalana del Biodiésel (www.acbiodiesel.net)

1) La sostenibilidad de los biocarburantes se basa en la sostenibilidad de las materias primas que se utilizan. Es necesario un proceso de Investigación, Desarrollo e Innovación (I+D+I) que consiga que la procedencia de la energía y las materias primas que se utilizan para la producción del biodiésel provengan de fuentes de energía limpias y materiales respetuosos con el medio ambiente. Se debe implementar una política de trazabilidad de materias primas en toda la cadena de suministro de los biocarburantes, tanto de aceites vírgenes como las de aceites reciclados.

Los biocombustibles deberían desarrollar una normativa propia que los identifique ad hoc y no como una mezcla de los combustibles fósiles. En este sentido dicha reglamentación debería incluir especialmente los parámetros de calidad y control de producto.

2) En un sistema de biocombustibles todos los países son susceptibles de ser productores, por tanto son necesarias políticas de información y educación, políticas claras de sostenibilidad y un buen sistema de trazabilidad donde las asociaciones agropecuarias podrían hacer su propia evaluación ya que quedaría registrado el conjunto de hectáreas de suelo dedicadas a la producción de cultivos energéticos y las destinadas al consumo humano. Y por último un sistema de penalización a aquellos países que incumplan las buenas prácticas.

3) Los carburantes de primera y segunda generación se deben incorporar al mercado de forma natural, por tanto, cuando el mercado esté fuertemente regulado y legislado por la administración, cada tipo de biocarburante encontrará su espacio. Debe existir una normativa clara y una administración que la haga cumplir, y el uso de los biocarburantes de primera generación debe estar consolidado en todos los países antes de la introducción de los de segunda generación.

4) Proponemos tres líneas de actuación:

- Políticas firmes de obligatoriedad de mezclas que permitan pasar el umbral del 5% marcado por las normas europeas para ir a mezclas del 10 al 30%, siempre cumpliendo los estándares europeos de calidad, y para motores preparados hasta el 100%
- Obligar a las marcas de vehículos a adaptar su tecnología al uso de los biocarburantes y a no poner trabas a su utilización.
- Políticas claras de ayuda a los cultivos energéticos, campañas de sensibilización ciudadana para promover la recogida de aceites domésticos, políticas de impulso de I+D+I para obtener materias primas más baratas y fuentes de energía sostenibles y de menor coste para la producción de los biocombustibles.

Declaración de Ecologistas en Acción sobre los usos energéticos de la biomasa Aprobada en la Asamblea Confederal de Azuqueca de Henares de 2007

INTRODUCCIÓN

El debate sobre los usos energéticos de la biomasa surge en un contexto de enorme complejidad y tiene implicaciones de largo alcance.

Por una parte, se desenvuelve en un escenario de calentamiento global cuyas, cada vez más inminentes consecuencias, obligan a tomar medidas radicales que reduzcan drásticamente las emisiones de gases de efecto invernadero (GEI). El calentamiento global, si continúa profundizándose, va a suponer un cambio de las condiciones de vida en el planeta de magnitud geológica.

Frenar el cambio climático significa dejar de acumular gases de efecto invernadero en la atmósfera y eso implica reducir el consumo energético de manera importante. El trabajo de atrapar los gases una vez vertidos es realizado por el mar y la vegetación (incluye el suelo), que están absorbiendo la mitad del CO₂ emitido. Sin embargo, los océanos empiezan a dar señales de saturación y la vegetación puede dejar de ser un sumidero en pocas décadas.

Evitar un cambio climático peligroso exige limitar el aumento de temperatura en 2°C, para ello es necesario que las emisiones mundiales de GEI, actualmente en constante aumento, comiencen a reducirse drásticamente en no más tarde de 10-15 años, para que en 2050 sean la mitad que en 1990. Por razones de responsabilidad histórica, equidad y justicia ambiental y social, los países del Norte deben asumir la cuantía de reducción mayor, de hasta el 80%.

Este debate se encuentra directamente conectado con la insostenibilidad de los niveles de consumo energético y los usos del territorio actuales. Hemos de promover el uso de recursos renovables en detrimento de los no renovables, pero con conciencia de que la mera sustitución de unos por otros, dentro del marco de consumo creciente actual, no supondrá avances significativos si no va acompañado de fuertes medidas de reducción. Lo sostenible a escala pequeña y local puede ser insostenible a escala grande y global.

Paradójicamente, en este marco de crisis, que obligaría a una drástica disminución del consumo energético y de la movilidad, el escenario es de crecimiento desbocado. Entre 1990 y 2004 ha aumentado un 26% dicho consumo en nuestro Estado. La misma Estrategia de Ahorro y Eficiencia Energética en España (2004-2012) asume que el consumo de energía aumentará un 3,3% anual acumulativo entre 2000 y 2012, y se plantea como objetivo estratégico que finalmente aumente *solamente* un 2,5%, marcando el 0,8% restante como logros de ahorro y eficiencia.

Los planes y estrategias, tanto españolas como europeas, de participación de los biocombustibles en el total de las renovables, muestran una apuesta clara por este tipo de energía. El Plan de Energías Renovables 2005-2010 establece el objetivo de alcanzar un 5,75% de biocarburantes en el total del consumo para transporte. El objetivo a nivel europeo pasa por alcanzar con agrocombustibles el 10% del consumo total de carburantes para el año 2020, condicionándolo al desarrollo de agrocarburantes de

segunda generación. Esta medida ha levantado polémica entre distintos agentes sociales y económicos.

Por otra parte, en el Estado español avanzan de forma importante los procesos de erosión, pérdida de suelo fértil, y desplazamiento de materia orgánica vinculados a actividades antrópicas. El suelo fértil es un recurso que se renueva muy lentamente, lo cual lo convierte, a efectos prácticos, en un bien no renovable. En este marco, el uso energético de la biomasa compite con su aprovechamiento en la aplicación al suelo, de modo que contribuya a cerrar los ciclos de materiales en las actividades agrarias, paliando así los efectos erosivos, controlando determinadas plagas, reduciendo la necesidad del uso de aportes y fertilizantes externos, etc.

De otro lado, la biomasa constituye la única fuente de energía renovable capaz de ser almacenada sin vectores energéticos intermedios ni dispositivos técnicos complicados y, por lo tanto, de ser predecible y utilizable para el transporte a corto plazo y sin transformaciones tecnológicas importantes en los vehículos.

La producción de biomasa conlleva necesariamente un consumo hídrico de cierta entidad, sin embargo en nuestro país este es un recurso cuyo volumen se está reduciendo año tras año como consecuencia del cambio climático y la sobreexplotación de los acuíferos. En concreto se estima en una pérdida de un 1% anual, como media, de los recursos hídricos disponibles, exceptuando las cuencas del norte.

Además, el uso energético de la biomasa conlleva diversas agresiones ambientales que, dado el proceso de pérdida de biodiversidad al que nos enfrentamos a nivel mundial, requiere que estos aprovechamientos no supongan impactos significativos al medio natural.

Otro de los problemas asociados a la producción de biomasa es la creciente utilización de agroquímicos, que está provocando problemas ecológicos muy graves, como la muerte de grandes zonas marinas por contaminación por nitratos como, por ejemplo, en el Golfo de Méjico, o la contaminación de los propios acuíferos, como ocurre en la mayoría de zonas con explotaciones agrarias intensivas. Por otro lado se intensifica el riesgo de la introducción de transgénicos para potenciar la aplicación energética de determinadas especies de lo que no se conocen bien las consecuencias que podría tener.

También hay que considerar que, en una economía sostenible, habrá que sustituir un número creciente de recursos no renovables por renovables, lo que incidirá aun más en la presión sobre la demanda de biomasa. Aunque, por otra parte, en esta sociedad sostenible la dieta deberá ser más vegetariana que ahora, lo que debería compensar esta presión sobre la biomasa.

En este escenario complejo de crecimiento sostenido del consumo energético y de la movilidad, de aumento de población, de explosión urbana y del urbanismo disperso, de final de la era del petróleo barato, de cambio climático, de pérdida de suelos fértiles y de importantes impactos sociales y ambientales como consecuencia de todo ello, es preciso analizar el papel que debe jugar la energía obtenida a partir de la biomasa como parte de una alternativa energética.

USOS ENERGÉTICOS DE LA BIOMASA

Por biomasa se entiende aquí toda materia de origen biológico reciente. Por tanto se incluye tanto la madera como el estiércol, pero no el petróleo, el carbón, ni el gas natural. La biomasa se forma, en origen, por la fijación de carbono de la atmósfera por parte de los organismos fotosintéticos a partir de la luz solar, mediante el proceso de fotosíntesis, dando lugar a moléculas de alto contenido energético. Es decir, se trata de energía solar acumulada en forma de energía química que en la biosfera puede sufrir complejos procesos de transformación natural o artificial hasta que nuevamente es liberada la energía y emitido el carbono capturado. De las diversas posibilidades de aprovechamiento que veremos, en algunos casos se emplea una parte de una planta (o vegetal en general), que vuelve a crecer posteriormente, y en otros la planta completa. La característica de renovable se aplica porque en un tiempo relativamente breve puede recuperarse.

Teniendo en cuenta lo anterior, la biomasa se suele clasificar en biomasa natural (la que se produce en ecosistemas naturales), biomasa residual (incluye los residuos forestales y agrícolas, los residuos producidos por industrias forestales y agrícolas, la fase orgánica de los residuos sólidos urbanos, lodos de depuradora y los vertidos con alta concentración en materia orgánica como efluentes ganaderos y algunas aguas residuales urbanas, etc.), cultivos energéticos y excedentes de producciones agrícolas.

A continuación se expone una breve clasificación y comentario de cada tipo de biomasa aprovechable desde el punto de vista energético:

Residuos biodegradables

Suele llamarse así a un conjunto heterogéneo de residuos orgánicos, tales como aguas residuales de ciudades, purines procedentes de la ganadería intensiva, restos de mataderos, aceites usados, etc. Estos residuos son muy contaminantes y son incorporados rápidamente por la naturaleza, pudiendo crear en el intervalo entre su creación y su desaparición impactos muy fuertes más o menos locales.

Estos residuos suelen tener tal contenido en agua, que prácticamente exigen en todos los casos un tratamiento anaerobio.

Su aprovechamiento como biomasa es interesante por razones sanitarias y ecológicas. De su tratamiento se obtiene un gas combustible (biogás), una parte sólida (cuyo uso final puede ser su adición como materia vegetal al campo) y agua clarificada que se vierte en cauces públicos, siendo también muy interesante su uso para riegos, en atención a su contenido en sustancias minerales.

Por otra parte, no ha de ocultarse el peligro de que estos residuos contengan metales pesados que pongan en riesgo el conjunto de la operación, y que sean vehículo de sustancias tóxicas, así como medicinas: se impone, una investigación sobre este extremo (microorganismos capaces de fijar iones metálicos, por ejemplo) y también la separación de lo que resultarían ser aguas con contenido orgánico de otras que serían residuos tóxicos.

El tratamiento de los lodos procedentes de las aguas residuales tóxicas es complejo y desaconsejamos tanto su compostaje, como su incineración para aprovechamiento

energético deberían ir a un vertedero.

Por otro lado, los lodos de plantas depuradoras de aguas no tóxicas, el poso del café, las harinas cárnicas y restos de poda no deberían utilizarse como combustible para las cementeras. Apostamos por un tratamiento de digestión anaerobia, produciendo biogás, y por su posterior compostaje.

Residuos forestales y agrícolas

Ecologistas en Acción apoya tanto el uso energético, como para materiales, de los restos de poda y silvicultura.

La utilización de residuos forestales debería limitarse a residuos sacados del monte con auténticos criterios ambientales, de modo que se evite el riesgo de que, con fines económicos, se incrementen las podas, la eliminación de "maleza" y las labores de limpieza. Debe evitarse la proliferación de pistas e infraestructuras para el acceso a estos recursos.

Los restos de cosechas pueden usarse para uso energético, prácticas de biofumigación, compostaje, materiales de construcción... En el Estado español, el destino prioritario de estos restos debería ser la mejora de suelos en los lugares donde existen procesos de degradación significativos o la reincorporación al suelo en las propias explotaciones agrícolas para reducir la necesidad de aportes.

Para una generación energética sostenible habría que devolver al campo las cenizas obtenidas en la utilización energética de estos residuos. Estas son muy reducidas, pero contienen los oligoelementos que formaban el tejido vivo, además de elementos como potasio o magnesio.

Residuos Sólidos Urbanos

Ecologistas en Acción se opone a la incineración de tales productos. Esta oposición se apoya en la necesidad de aplicar el principio de las "tres R", reducir, reutilizar y reciclar. En este sentido, el mayor ahorro energético corresponde a la reducción y, en ocasiones, a la reutilización. A continuación, el reciclado de fracciones como el papel o la materia orgánica fermentable alcanzan mayor eficiencia energética que su incineración. Por lo que se refiere a los plásticos y otros flujos residuales peligrosos (aceites minerales, disolventes orgánicos...) el elevado impacto ambiental y sobre la salud pública de la incineración hacen completamente inaceptable el aprovechamiento de su poder calorífico.

Los vertederos clausurados son origen de gases, biogás, que por su contenido en metano, coadyudarían al efecto invernadero en caso de llegar a la atmósfera. La perforación de tales vertederos para captar los gases y aprovecharlos, bien por inyección en gaseoductos, bien por su quema a pie de vertedero para fines térmicos o eléctricos, está sobradamente justificada, ya que en este caso no serían de temer su contaminación con dioxinas ni furanos.

En el caso de gas de vertedero, el aprovechamiento además es necesario para aminorar la emisión de metano, un potente gas de efecto invernadero, en la atmósfera.

Aceites vegetales usados

Los aceites de alimentación usados y recogidos selectivamente pueden ser convertidos, mediante un proceso de transesterificación, en biodiésel, o usados directamente como combustible.

Los biocarburantes obtenidos a partir de ellos son los que resultan con un coste menor, con un mejor balance de emisiones y un mayor retorno energético. Los aceites usados representaron según APPA casi 45.000 toneladas de biodiesel en 2006. Si se tiene en cuenta que en nuestro país se emplean en torno a 1,3 millones de toneladas de aceites aprovechables para este fin, se comprueba que los objetivos gubernamentales de alcanzar sólo 200 ktep de biodiesel de este origen son muy modestos.

Planteamos a todas las instituciones (ayuntamientos, comunidades y Gobierno central) mejorar los sistemas de recogida para mejorar la cifra prevista y que se desarrollen proyectos demostrativos a escala industrial para fomentar su uso como biodiésel y de los subproductos obtenidos como el glicerol.

Cultivos energéticos y agrocarburantes

Se denominan agrocarburantes a los productos de origen agrario destinados a su uso como combustible para el transporte. Del mismo modo es habitual llamar cultivos energéticos a cualquiera que se realice pensando en su uso para generar energía. De este modo, este apartado incluye los agrocarburantes y otros cultivos de biomasa destinados a generar electricidad u otras formas de energía final.

Consideraciones y restricciones a los cultivos energéticos:

- En el Estado español se invierten en el transporte el 75% de todos los derivados del petróleo y el resto va a usos agrícolas y ganaderos. Es irracional pensar en mantener los actuales niveles de consumo y transporte basándonos en agrocombustibles, por lo que resulta inevitable una fuerte reducción en ambos.
- La causa principal del calentamiento global es el sobreconsumo energético. Intentar mantener los niveles actuales de consumo de carburantes para transporte es inviable. La simple sustitución de unos combustibles por otros no supondrá avances significativos si no va acompañado de una reducción drástica en el uso de energía y materiales. El marco actual es de crecimiento y los objetivos que marca la Estrategia de Ahorro y Eficiencia energética en España 2004-2012 sobre los agrocombustibles se dan en un contexto de previsión de crecimiento del consumo.
- Los cultivos energéticos pueden empeorar la ya frágil seguridad alimentaria de la población mundial. Consideramos prioritarios los usos alimentarios de la agricultura por encima de los energéticos y en muchos países los agrocombustibles ya compiten con la alimentación. Los precios de los alimentos

se están disparando en los últimos tiempos, y es previsible que se acentúe dicha tendencia como resultado de los planes de la UE y de EEUU en materia de producción de agrocarburentes. La lógica del mercado tenderá a abastecer a los actores con mayor poder adquisitivo (personas y coches), en los escenarios futuros de creciente escasez de alimentos (estancamiento de la producción agraria mundial, la fuerte ampliación de la dieta cárnica en todo el mundo, pérdida de suelo fértil, impactos del cambio climático en marcha, etc.). Por otro lado, la especulación con las materias primas en general, y las alimentarias en particular, en los llamados mercados de futuro, en el actual capitalismo financiero global, está agravando aún más estas tendencias.

- El balance energético y de GEI ha de demostrarse como claramente positivo en un análisis de ciclo de vida completo.
- Para determinar el balance final de las emisiones de GEI habrá que considerar el ciclo completo de producción y utilización de la biomasa, así como el análisis de ciclo de vida de los aportes necesarios, que debe ser necesariamente positivo y contribuir a la reducción de las emisiones bajo una perspectiva global a largo plazo. Los cálculos deben incluir tanto las emisiones indirectas, como las resultantes de los cambios de uso de la tierra, además del empleo de fertilizantes y el transporte. Los usos de biomasa que proporcionen mayores ahorros de emisiones de GEI deben ser prioritarios.
- Ecologistas en Acción no considera admisible la importación de materias primas para fabricar agrocombustibles, ya que pueden presentar efectos ambientales y sociales muy negativos en los países de origen. Para que los agrocombustibles sean social y ambientalmente admisibles, las importaciones de materias primas para su fabricación deberán ser prohibidas.
- Los problemas principales de los agrocarburentes importados son la deforestación y destrucción de ecosistemas; los efectos sobre la fertilidad del suelo, la disponibilidad y calidad del agua; la utilización de plaguicidas; los desplazamientos de cultivos (que pueden poner en peligro la seguridad y soberanía alimentaria); las condiciones de trabajo injustas; y la expulsión de poblaciones en amplias zonas del mundo.
- Ecologistas en Acción considera que las agorrefinerías no deberían construirse en los puertos, ya que este no es un lugar adecuado para la producción industrial y porque denotan la intención de importación de la materia prima.
- No es admisible la utilización de variedades transgénicas para cultivos energéticos.
- Tampoco es aceptable el uso de organismos vivos manipulados genéticamente en los procesos industriales de producción de agrocarburentes.
- El agua constituye en el Estado español, uno de los principales factores limitantes para la producción agraria en general y de biocarburentes en particular. Actualmente se está produciendo una continua reducción de los recursos hídricos disponibles causada en gran parte por el cambio climático por lo que, para alcanzar un cierto equilibrio hídrico, se considera necesario, no sólo frenar el

actual crecimiento del regadío que se sigue produciendo, sino eliminar una parte del ya existente. Por ello, se rechaza la producción de biocarburantes en regadío cuando suponga un incremento de la superficie actualmente regada, o del volumen de agua actualmente consumido, rechazándose en cualquier caso cuando su producción pudiera conllevar o justificar la construcción de nuevas grandes infraestructuras de regulación o transporte, o el incremento de la extracción de agua de acuíferos.

Por el contrario, se considera aceptable la producción de materia prima para biocarburantes cuando se trate de cultivos tradicionales en secano (trigo o cebada), cuando existan cultivos en regadío originalmente destinados a otros fines que podrían perderse como consecuencia de las nuevas directrices de la PAC (cultivos actuales de remolacha, maíz que ya existen). También se considera aceptable la producción, cuando se obtenga en zonas de regadío sustituyendo a otros cultivos ya existentes que demanden mayor aporte de agua.

- En el Estado español, la desertización y la pérdida de suelo fértil es un problema ambiental grave, por lo que deberá primar la devolución de materia orgánica al suelo en forma de compost sobre la fabricación de biocombustibles en aquellas zonas donde existen procesos de degradación significativos.
- Se rechaza la puesta de nuevas tierras en cultivo para el establecimiento de cultivos energéticos, considerando también como nuevas tierra las que dejaron de cultivarse hace cinco o más años, pues en las mismas ya se ha iniciado la regeneración natural, que se considera necesaria desde el punto de vista ambiental.
- Ecologistas en Acción considera que es necesario continuar avanzando en la investigación en agrocombustibles de segunda generación que mejoren el balance energético y minimicen los impactos ambientales.

Por tanto, Ecologista en Acción defiende:

- Los agrocarburantes sólo harían una pequeña aportación al actual consumo energético; aportaciones importantes de los mismos serían sin duda insostenibles. Por tanto, no suponen ninguna panacea para la crisis climática.
- El objetivo de la UE de conseguir el 5,75 % en 2010 no es alcanzable con el uso de los terrenos agrícolas disponibles en su territorio en condiciones aceptables, por lo que ese porcentaje sólo se puede conseguir contando con las importaciones (ya sea de materiales para fabricar agrocombustibles o de alimentos, que permitan sustituir los cultivos alimentarios propios por energéticos), o bien a transgénicos o usos abusivos de suelo, agua e insumos derivados del petróleo.

Ecologistas en Acción está en desacuerdo con el actual modelo de desarrollo de los agrocombustibles dadas sus implicaciones en la alimentación, por el consumo de agua, la pérdida de biodiversidad, la sobreexplotación y cambios de uso del suelo, el uso abusivo de agroquímicos y fitosanitarios, violación de derechos humanos,... Sin embargo, Ecologistas en Acción contemplaría el uso de los agrocarburantes siempre y cuando

cumplan los siguientes requisitos: que se cultiven bajo las bases de la producción agroecológica (producción en cercanía, sin transgénicos, sin disminuir la fertilidad del suelo, sin aumentar el uso del agua, usando fertilizantes y pesticidas naturales,...), que tengan un balance energético positivo, que supongan una reducción en el balance de GEI, que no afecten a reservorios de carbono, que no dañen a la biodiversidad ni produzcan deforestación, que no supongan una presión alcista considerable para los precios de los alimentos, que revitalicen el campo y que supongan una sustitución en el uso de los combustibles fósiles.

POSICIONAMENT SOBRE ELS AGROCOMBUSTIBLES

1. Introducció

Els agrocombustibles són combustibles derivats de plantes cultivades. En aquesta definició s'hi inclouen combustibles com la biomassa cremada directament, el biodièsel produït a partir d'olis vegetals o l'etanol de la fermentació de gra, herbes, palla o fusta.

En els darrers anys l'ús de biomassa per a fabricar combustibles està en el debat ecologista i, darrerament, ha saltat també als mitjans de comunicació pels impactes econòmics que està tenint l'ús de productes agrícoles tradicionalment destinats a l'alimentació humana —o a la fabricació de pinso— com a matèria prima per a la fabricació de biodièsel.

Des del punt de vista estrictament energètic, els avantatges ambientals teòrics de l'ús de agrocombustibles són dos:

- un balanç neutre de les emissions de CO₂.
- els agrocombustibles emmagatzemen més energia que la que s'utilitza per a produir-los.

En aquest document valorarem els avantatges, inconvenients i riscos de l'ús de agrocombustibles per substituir els combustibles fòssils. Entenent com a agrocombustibles els combustibles líquids i gasosos derivats de materials biològics (biomassa).

1. Aspectes que aporten incertesa en el debat sobre l'ús de agrocombustibles

1.1. El balanç energètic de la producció de agrocombustibles a partir de conreus

En els sistemes agrícoles tradicionals el balanç energètic sempre ha estat positiu; és a dir, l'energia "gastada" en forma de treball per llaurar, adobar, sembrar, regar, plantar, collir i processar els productes del camp sempre és inferior a la que poden proveir aquests aliments. De fet, històricament, l'energia només podia provenir de persones i animals amb la qual cosa s'havia d'optimitzar al màxim.

A mitjans del segle XIX, la industrialització de l'agricultura amb l'aparició de maquinària per realitzar les tasques més feixugues va comportar un augment de l'energia "invertida" en la producció agrícola. Així, a més de l'energia d'animals i persones, l'agricultura consumia energia en forma de combustible per a la maquinària i per a la fabricació de la maquinària mateixa. Al mateix temps, es van començar a utilitzar adobs sintètics que provenien d'altres països i que es produïen en fàbriques que també consumien energia. Així doncs, per a produir la mateixa quantitat d'aliments es gastava més energia. Però com que l'alimentació és una necessitat bàsica, aquest descens de l'eficiència estava "justificat" per l'augment de la producció total associada a aquestes noves tècniques.

Un tercer pas és l'ús dels conreus per a la producció d'energia. En aquest cas no podem obviar el balanç energètic total de la producció de agrocombustibles. És a dir, a més de la despesa energètica associada a la producció de les matèries primes per a fabricar combustibles cal incorporar la despesa del processat d'aquestes matèries primes i de la distribució del biocombustible. És a dir, podria ser que sumant tots els passos del procés acabéssim gastant més energia que la que obtenim? És probable, especialment per l'agricultura més mecanitzada. De fet, hi ha força controvèrsia dins la comunitat científica sobre el balanç energètic dels agrocombustibles. Autors com Alexander E. Farrell defensen que, en el cas dels Estats Units, la producció de biodièsel presenta un balanç energètic positiu¹, mentre que d'altres com David Pimentel afirmen el contrari² argumentant que molts estudis no comptabilitzen alguns dels *inputs* energètics de l'agricultura. A nivell europeu, dins el projecte europeu VIEWLS s'arriba a la conclusió que els agrocombustibles sí que presenten un balanç positiu³. Segons sembla, en els propers anys no hi haurà un consens dins la comunitat científica sobre el balanç energètic total dels agrocombustibles.

En qualsevol cas, aquest balanç serà molt diferent segons el context en que s'estudiï. Per exemple, en climes tropicals la productivitat vegetal és molt més elevada i el balanç pot ser més favorable. Per contra en països occidentals la despesa energètica de la maquinària usada és superior. Així doncs, abans d'apostar a cegues per la producció massiva de agrocombustibles a nivell català, caldria realitzar ACV⁴ o balanços energètic complets.

Per donar suport als agrocombustibles, des d'un punt de vista estrictament energètic, caldria garantir que l'energia produïda per a la seva producció fos significativament inferior a la que poden aportar aquests mateixos agrocombustibles en la seva combustió.

En qualsevol cas, quedaria obert el debat de quin llindar d'eficiència seria acceptable i aquest llindar no s'hauria de fixar tenint en compte únicament el rendiment energètic sinó que hauria de contemplar els impactes ecològics, socials i econòmics dels agrocombustibles.

1 Alexander E. Farrell et al Ethanol Can Contribute to Energy and Environmental Goals. Science 27 January 2006:

2 D. Pimentel i T. W. Patzek *Ethanol Production Using Corn, Switchgrass, and Wood; Biodiesel Production Using Soybean and Sunflower*. Natural Resources Research, Vol. 14, No. 1, març de 2005.

3 Shift Gear to Biofuels Results and recommendations from the VIEWLS project. Novembre 2005

4 Anàlisi de cicle de vida.

Biodiesel d'oli reciclat

Es produeix a partir de la reacció d'esterificació de l'oli. Conté un 11% menys d'energia per litre que el diesel ordinari per contra conté més oxigen que millora la combustió i redueix les emissions d'hidrocarburs, CO i partícules. Per contra emet més òxids de nitrogen i precursors d'ozó per la qual cosa contribueix més a l'smog.

Biodiesel de soja o gira-sol

Les llavors de gira-sol contenen més oli que les de soja però en canvi la soja és més productiva: una hectàrea de soja produeix 480 kg. d'oli de soja i només 390 de gira-sol. A més la soja fixa nitrogen de manera que no li calen adobs nitrogenats.

El processat i refinat de la soja o el gira-sol té molts requeriments d'energia. Segons Pimentel, per a produir 1,000 kg d'oli de soja, calen 11,9 milions de kcal, mentre que l'olíté un contingut de 9 milions kcal. Així doncs, l'oli de soja conté al voltant d'un 32% menys d'energia que l'energia necessària per al seu cultiu i el procés. Tenint en compte l'aprofitament dels subproductes de la soja per a produir pinsos la pèrdua d'energia neta disminueix fins al 8%.

Els resultats per a l'oli de gira-sol pitjors. La producció de 1,000 kg d'oli de gira-sol requereix una aportació d'energia de 19,6 milions kcal, mentre l'oli de gira-sol produït tindrà un contingut d'energia de 9 milions kcal. Això ocasiona una pèrdua d'energia neta del 118%.

1.2. Balanç de les emissions de CO₂ dels agrocombustibles

El punt de partida per argumentar que els agrocombustibles no emeten CO₂ és que la combustió de la biomassa allibera —en forma de CO₂— la mateixa quantitat de carboni que ha absorbit durant el seu creixement. Però, com en el cas anterior, els agrocombustibles deriven de biomassa que ha sofert un procés de transformació.

Així doncs, per fer una valoració de la bondat dels agrocombustibles a partir de la valoració de les emissions de gasos d'efecte hivernacle (GEH) s'ha de tenir en compte tot el cicle de producció del biocombustible com en el cas del balanç energètic. No es poden obviar les emissions associades al consum de combustible de la maquinària agrícola, de les plantes de producció de agrocombustibles, del transport i del seu ús final.

És evident, doncs, que els agrocombustibles no tindran unes emissions iguals a zero sinó que portaran una "motxilla" d'emissions que hauran anat acumulant durant el seu cicle de vida igual que ho fan els combustibles fòssils, en aquest cas des que s'extreuen fins que es posen a la venda. De la mateixa manera que en el cas del balanç energètic, també hi ha força divergència, segons els autors, sobre la quantitat de reducció —sense arribar a ser zero— de les emissions respecte als combustibles fòssils. Segons l'estudi VIEWLS, si fem una anàlisi global, el balanç és favorable als agrocombustibles⁵ amb unes reduccions que anirien del 60 al 90%⁶. Altres estudis apunten tendències similars si bé amb percentatges diferents de reducció.

5. Veure nota 3

6. Si ens centrem únicament en les emissions de l'extracció o collita, processat, transport i distribució, els agrocombustibles tindrien més emissions.

2. Limitacions sobre l'ús de agrocombustibles

2.1. Apropiació de la producció primària de la Terra

La principal limitació per a l'ús de agrocombustibles és la gran quantitat de terreny que és necessari per a la producció industrial dels vegetals necessàries per a la producció de agrocombustibles. Actualment, segons els darrers estudis, l'apropiació humana de la producció primària neta és del 23,8%⁷ i segons Duke Jeffrey el canvi de tot el consum mundial de combustibles fòssils a agrocombustibles exigiria, com a mínim, un 22% més de la Producció Primària Neta; per tant la humanitat s'apropriaria del 45% del total de la producció primària de la Terra.

3. Condicions imprescindibles per acceptar l'ús de agrocombustibles

En qualsevol cas, en el cas que el balanç energètic i d'emissions de CO₂ fes aconsellable l'ús d'agrocombustibles, des de la federació Ecologistes de Catalunya considerem que hi ha condicions innegociables per tal d'acceptar-los.

No han d'implicar la destrucció d'ecosistemes

Especialment els boscos, tant meridionals com tropicals, que suposen reservoris de biodiversitat i de CO₂, en forma de biomassa.

Gran part del biodièsel que actualment es produeix en una escala comercial ve plantacions tropicals d'espècie d'Acàcia (oli de palma) i Eucaliptus. Aquestes monocultius substitueixen selva verge. Com que la demanda global de biodièsel augmenta, el nombre i mida de les plantacions tropicals també ho farà. El Panell Intergovernamental sobre el Canvi Climàtic preveu 385 milions d'hectàrees de plantacions de biomassa el 2050, cosa que equival a una quarta part de tota la superfície agrícola actual. Per aconseguir aquest objectiu, les plantacions de biodièsel reemplaçarien la meitat de les selves tropicals que queden al planeta⁸.

No han de posar en perill la sobirania alimentària

El cultiu de vegetals per abastir la producció de agrocombustibles en terreny que ja són agrícoles entra en competència amb la producció d'aliments. Això pot produir augment de preus⁹ o increment de la desforestació per a fer compatibles totes dues produccions. Això és especialment important en països empobrits on la seguretat alimentària no està sempre garantida. La producció de agrocombustibles pot portar les poblacions més marginals a patir encara més pobresa i fam. Sembla encertat, doncs, que la millor manera de garantir que això no es produirà és dirigint la producció de agrocombustibles al consum local.

7 Haberl, H. et al. *Quantifying and mapping the human appropriation of net primary production in earth's terrestrial ecosystems*. PNAS | July 31, 2007 | vol. 104 | no. 31 | 12942-12947

8 *Thermodynamics of Energy Production from Biomass*, Patzek, T. & Pimentel, D. Accepted by Critical Reviews in Plant Sciences, March 14, 2005.

9 De fet ja està passant a països europeus com Itàlia on ha augmentat el preu de la pasta un 20% el darrer any per disminució de la superfície conreada de blat.

No han d'implicar l'alliberament d'organismes modificats genèticament

Tal com s'ha vist, els rendiments energètics de la producció de agrocombustibles és negatiu. Això pot portar a buscar la solució (en forma d'increment de l'eficiència) en tecnologies d'enginyeria genètica que generin organismes més productius, més eficients en la conversió a energia... Això pot portar a l'alliberament voluntari (en forma de plantes) o involuntari (en forma de bacteris) d'OMG al medi ambient, cosa a la qual la federació Ecologistes de Catalunya s'oposa frontalment.

En resum...

Els sistemes sostenibles estan formats per cicles tancats. No perden grans quantitats de nutrients i les pèrdues energètiques es compensen per l'aportació energètica del Sol. Els sistemes industrials, per contra, són lineals. Extreuen recursos, els processen i els acaben llençant en forma de residus. L'agricultura moderna és industrial i, per tant, no és sostenible. Ni des del punt de vista dels nutrients ni des del de l'energia. Els nutrients s'exporten en forma de menjar i un cop utilitzats acaben a les clavegueres o abocadors. Només l'aplicació de fertilitzants químics permet que la producció continuï.

Sembla doncs, molt lògic, que la producció de agrocombustibles en el context d'una agricultura industrial no tingui sentit des del punt de vista energètic i que provoqui impactes socials i econòmics considerables.

Des de la federació d'Ecologistes de Catalunya **demanem una moratòria a la producció de agrocombustibles a Catalunya** fins que no es facin estudis que contemplin balanços energètics de la producció d'aquests combustibles. Així mateix, **demanem la prohibició de la importació de biodièsel produït a partir de soja i oli de palma provinent de països tropicals.**

Notes de premsa

OBSERVATORI DEL DEUTE EN LA GLOBALITZACIÓ (ODG)

www.odg.cat
premsa@odg.cat
Telf./Fax 34.93.785.13.18.
C/Colom, 114
08222-Terrassa

NOTA DE PREMSA

Directiva sobre energies renovables: l'objectiu dels agrocombustibles és "irresponsable i insostenible"

23 de gener del 2008

El projecte de directiva sobre energies renovables de la Comissió Europea, que s'ha publicat avui, ignora les nombroses advertències recents sobre les repercussions mediambientals i socials de l'objectiu proposat en matèria d'agrocombustibles, que haurien de proveir el 10 per cent del sector del transport en el 2020.

Els estats membre de la Unió Europea havien exigint que l'objectiu del 10 per cent s'aconeguís de manera sostenible, però el centre comú d'investigació de la UE (EU Joint Research Centre) i el comitè d'auditoria mediambiental del parlament britànic (EAC – UK Parliament Environmental Audit Committee) han expressat dubtes seriosos sobre la seva realització. El EAC també ha defensat a favor de l'aplicació d'una moratòria sobre els objectius dels agrocombustibles.

Una coalició de grups de la societat civil porta temps exigint que es descarti aquest objectiu i que la Unió Europea apliqui una moratòria sobre aquests objectius i altres incentius per a l'expansió dels agrocombustibles.

"És d'una sorprenent irresponsabilitat que la Comissió Europea no hagi pres mesures sobre les nombroses advertències que ha rebut", afirma Nina Holland, de l'Observatori del Col·lectiu Europeu (Corporate European Observatory), un grup de pressió protector amb seu als Països Baixos.

"Ara, l'abandonament de l'objectiu del 10% europeu per a agrocombustibles i la presentació d'una moratòria sobre tots els objectius, a més de proporcionar incentius per als agrocombustibles i l'agroenergia, depèn dels governs europeus i del Parlament Europeu", comenta Helena Paul, que pertany a Econexus, una organització britànica que es dedica a investigar temes d'interès públic.

"Els criteris de sostenibilitat proposats per la Unió Europea exclouen factors com l'extracció d'aigua a gran escala, l'erosió del sòl, els conflictes territorials, els drets humans i les condicions laborals dels treballadors. A més, no poden abordar d'altres grans impactes com ho són el desplaçament de la població o l'augment del preu dels aliments", comenta Stella Semino, que pertany al Grupo de Reflexión Rural (Argentina).

El projecte de directiva també presenta altres defectes importants com per exemple, tots els agrocombustibles produïts a instal·lacions que ja operaven el gener del 2008 estaran exemptes de complir els pocs criteris que la comissió planteja fins el 2013. La directiva pateix un abast limitat, ja que cobreix només els "biocarburants" i els "biolíquids", però no biomassa sòlida com la fusta o la nou de palma.

Per llegir un informe més detallat sobre les importants deficiències del projecte de directiva, que recalca les recents crítiques als objectius dels agrocombustibles de la Unió Europea, vegeu: http://www.tni.org/detail_pub.phtml?know_id=208&menu

OBSERVATORI DEL DEUTE EN LA GLOBALITZACIÓ (ODG)

www.odg.cat
premsa@odg.cat
Telf./Fax 34.93.785.13.18.
C/Colom, 114
08222-Terrassa

S'han efectuat un gran nombre de crides internacionals per a que s'adopti una moratòria sobre l'expansió i el comerç global d'agrocombustibles. Per consultar-los, visiti aquesta pàgina: <http://www.biofuelwatch.org>

Firmen:

Africa Europe Faith and Justice Network
Biofuelwatch
Corporate Europe Observatory
Grupo de Reflexion Rural
Econexus
Ecoropa
GM Freeze (UK)
Latin American Network against Monoculture Tree Plantations
Munlochy Vigil
Xarxa de l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG)
Rettet den Regenwald
Robin Wood
Salva la Selva
Transnational Institute
World Rainforest Movement

Contacte:

Helena Paul, Econexus (Reino Unido)
+44-(0)20 7431 4357
Nina Holland, Corporate Europe Observatory (Países Bajos):
+31- (0)20 612 7023/ +31-6-30285042
Oscar Reyes, Transnational Institute (Países Bajos):
+31-(0)20 662 66 08
Mónica Vargas, ODG monica.vargas@odg.cat
+34 66 202 64 97

APPA valora positivamente las propuestas de la Comisión Europea sobre energías renovables

Madrid, 24 de enero de 2008.- La Asociación de Productores de Energías Renovables-APPA valora positivamente el paquete de medidas sobre el cambio climático adoptado ayer por la Comisión Europea, especialmente las referidas a los objetivos de alcanzar en 2020 una cuota del 20% en el consumo energético de energías renovables y un 10% en el uso de biocombustibles en el transporte.

“El de ayer es el primer día del que esperamos sea un espléndido futuro de las energías renovables en Europa y especialmente en España, que parte en una excelente posición para liderar el ambicioso proyecto emprendido por la Comisión”, ha manifestado José María González Vélez, presidente de la Asociación de Productores de Energías Renovables-APPA, para quien “los objetivos de la Comisión pueden suponer una gran oportunidad de negocio para las empresas españolas del sector de energías renovables”.

La asociación más representativa del sector de las renovables en España, aplaude asimismo el mantenimiento de los actuales sistemas de apoyo a las energías renovables. “Desde APPA felicitamos al gobierno español, que conjuntamente con el alemán, el esloveno y el letón, ha liderado el apoyo a los sistemas de primas instaurados en la mayoría de los países europeos, que se han mostrado como esenciales y los más eficaces en el desarrollo de las energías limpias en Europa”, ha declarado el presidente de APPA.

Sobre APPA.- La Asociación de Productores de Energías Renovables (APPA) es la asociación de referencia de las energías renovables en España. Agrupa a unas 450 empresas y entidades, que aplican todas las tecnologías limpias: biocombustibles, biomasa, eólica, hidráulica, marina y solar.

Más información: Marcelino Muñoz San Andrés. Tel.: 638026863. marcelino@appa.es
www.appa.es

APPA considera simplistas y demagógicos los argumentos utilizados para criticar a los biocarburantes

La nueva normativa europea asegura que todos los biocarburantes deberán reducir al menos un 35% las emisiones de gases de efecto invernadero respecto al petróleo

El sector liderará la sostenibilidad de su aprovisionamiento certificando que sus materias primas no contribuyen a la deforestación, la destrucción de zonas húmedas o la pérdida de biodiversidad

APPA reclama la urgente aplicación de similares requisitos de sostenibilidad a la industria petrolífera, alimentaria y maderera con el fin de evitar sus prácticas destructivas

Resulta injustificado centrar en los biocarburantes la responsabilidad del alza del precio de los alimentos cuando sólo consumen una pequeña parte de la demanda de materias primas

Madrid, 16 de abril de 2008.- Los biocarburantes no pueden ser el chivo expiatorio de algunos de los principales problemas sociales y medioambientales que afligen a la humanidad desde hace décadas como el hambre o la deforestación. De manera simplista y demagógica se pretende responsabilizar a los biocarburantes del alza mundial del precio de las materias primas –incluso de algunas que ni siquiera utiliza el sector, como el arroz– o de la destrucción de los bosques tropicales.

Como representante de los productores españoles de bioetanol, biodiésel y biogás, APPA Biocarburantes quiere salir al paso de la campaña de desprestigio de los biocarburantes, que casualmente coincide con el desarrollo de una nueva normativa comunitaria que asegurará precisamente que todos los biocarburantes consumidos en la Unión Europea cumplen unos estrictos requisitos de sostenibilidad medioambiental y social.

La subida del precio de algunos productos agrícolas producida estos últimos meses se debe enmarcar en un fenómeno global de encarecimiento de muchas materias primas –agrícolas, minerales y energéticas– en el que la responsabilidad de los biocarburantes es escasa. El fuerte aumento de la demanda de materias primas por parte de potencias emergentes como China e

India, las malas cosechas –provocadas por la sequía en algunos países productores– y la especulación financiera en los mercados internacionales de futuros son las principales causas del creciente desequilibrio entre la demanda y la oferta mundial de materias primas, lo que tensiona sus precios al alza.

“El impacto de este encarecimiento en las economías familiares, especialmente en los países del Sur, no se resolverá condenando al ostracismo a los biocarburantes sino atajando con valentía las verdaderas causas estructurales de un reparto desigual de la riqueza y la insuficiente ayuda al desarrollo que prestan la mayoría de los países ricos”, asegura el Presidente de APPA Biocarburantes, Roderic Miralles. Debidamente enfocada, la subida de los precios de las materias primas agrícolas representa incluso una oportunidad para el desarrollo rural tanto en Occidente como en los países del Sur.

Es necesario recordar una vez más que es la industria alimentaria y ganadera la principal consumidora de materias primas agrícolas en el mundo, un hecho que puede ilustrarse con múltiples datos: menos del 2 % de la producción europea de cereales se utilizó en 2007 en la producción de biocarburantes mientras que la producción mundial de bioetanol sólo consumió en 2006 el 1,2% de la producción global de trigo, cebada y maíz. La industria europea del biodiésel sólo utilizó en 2006 el 2,2% de la producción mundial de semillas oleaginosas, mientras que sólo el 4% del aceite de palma importado por la Unión Europea se ha destinado a la producción de biodiésel.

El sector de los biocarburantes está además comprometido en la búsqueda y utilización creciente de materias primas no alimentarias. Sin embargo, este incipiente camino requiere de más tiempo y más recursos económicos para poner comercialmente a punto las tecnologías y los sistemas logísticos adecuados, algo que sólo será factible si las empresas disponen de una base económica rentable sobre la que ir desplegando esta nueva fase.

Biocarburantes y sostenibilidad

Con el fin de certificar la sostenibilidad de los biocarburantes, la Unión Europea aprobará en los próximos meses una Directiva que asegurará que todos los biocarburantes consumidos en la UE cumplen unos estrictos requisitos medioambientales. En concreto, los biocarburantes deberán certificar una reducción a lo largo de su ciclo de vida de, al menos, el 35% de sus emisiones de gases de efecto invernadero respecto al petróleo.

Igualmente, quedará excluida la utilización de materias primas procedentes de tierras de elevado valor en cuanto a biodiversidad –bosques inalterados, zonas protegidas, prados y pastizales no degradados– o con considerables reservas de carbono –como humedales, turberas vírgenes y zonas arboladas–. La Directiva incluirá también requisitos de sostenibilidad social con el fin de asegurar los derechos laborales de los trabajadores agrícolas.

“Consideramos muy importante esta nueva normativa para despejar cualquier duda sobre la sostenibilidad de los biocarburantes”, afirma Roderic Miralles, que considera, sin embargo, imprescindible que se aprueben similares requisitos de sostenibilidad para la industria petrolera, alimentaria y maderera. “De lo contrario”, asegura, “quedarán burlados los importantes objetivos medioambientales y sociales que se persiguen”.

El 10% de biocarburantes para 2020

Una vez certificada la sostenibilidad de los biocarburantes, APPA considera fundamental para el desarrollo del sector que se mantenga en la citada Directiva Europea la obligación de que los biocarburantes supongan en 2020 el 10% de los carburantes para el transporte en todos los países de la UE. Un informe de la Comisión Europea asegura que “la consecución de este objetivo no va a crear tensiones significativas en los mercados agrícolas y alimentarios, siendo el mismo alcanzable de una manera sostenible”.

Además, la propia Comisión asegura que el cumplimiento del objetivo del 10% tendrá un impacto “relativamente modesto” en los usos de la tierra, requiriendo la utilización de tan sólo el 15% de la superficie cultivable en la UE27, sin necesidad, por tanto, de ejercer una mayor presión sobre los bosques u otras zonas de alto valor ecológico.

Los biocarburantes son, en estos momentos, la única alternativa comercialmente disponible para reducir el consumo de productos petrolíferos y sus graves impactos ambientales, aumentando la seguridad de suministro y contribuyendo al desarrollo de las economías locales.

Los biocarburantes no pueden verse como la panacea que va a resolver todos los problemas ambientales y energéticos del planeta, pero sí como una contribución significativa a un nuevo modelo de transporte más diversificado, energéticamente más eficiente y sostenible. “*Para avanzar en este camino es fundamental*”, asegura Roderic Miralles, “*que se establezcan objetivos a medio y largo plazo que marquen un horizonte estable de desarrollo sostenible para los biocarburantes*”.

Situación crítica en España

Esta campaña internacional contra los biocarburantes se produce además en un momento especialmente crítico para la joven industria española de los carburantes renovables. Por un lado, continúa sin ponerse freno a la entrada masiva de biodiésel subvencionado procedente de Estados Unidos, lo que está llevando a la parálisis a las más de 20 plantas productoras de biodiésel operativas en España. Por otro lado, el sector está pendiente de la Orden Ministerial de desarrollo de la obligación de biocarburantes aprobada por Ley el año pasado, una pieza fundamental para asegurar un desarrollo armónico y con idénticos porcentajes –3,4% en 2009 y 5,83% en 2010– del biodiésel y bioetanol en España.

Sobre APPA Biocarburantes

APPA Biocarburantes agrupa a actualmente a 39 empresas que representan la mayor parte de la producción de bioetanol, biodiésel y biogás en España. Está integrada en la Asociación de Productores de Energías Renovables (APPA), la organización de referencia de las energías renovables en España, con más de 450 empresas y entidades asociadas de todas las tecnologías limpias: biocarburantes, biomasa, eólica, hidráulica, marina y solar.

Más información:

Comunicación APPA

Tel.: 91 3071761 / 91 3287319 / 638 411831.

Marcelino Muñoz: marcelino@appa.es

Javier Muñoz: jmunoz@appa.es

<http://www.appa.es>

La Asociación Europea de Biodiésel presenta en Bruselas una demanda para frenar las importaciones subvencionadas por Estados Unidos

La industria española apoya y participa de esta queja antisubvención y antidumping presentada ante la Comisión Europea

España es uno de los países europeos más afectados por la importación de biodiésel norteamericano, que ya ha copado el 50% del mercado nacional

APPA Biocarburantes sigue reclamando al Gobierno que adopte en paralelo medidas nacionales contra los biocarburantes importados con subvención en origen

Madrid, 25 de abril de 2008.- **La Asociación Europea de Biodiésel (EBB) ha presentado esta mañana en Bruselas una queja formal ante la Comisión Europea contra las importaciones de biodiésel subvencionado de Estados Unidos. Mediante una doble demanda –antidumping y antisubvención– se solicita al ejecutivo comunitario que inicie urgentemente una investigación formal sobre los hechos denunciados e imponga lo antes posible medidas arancelarias compensatorias sobre el biodiésel norteamericano.**

APPA Biocarburantes, miembro de EBB, ha impulsado, participado y apoyado esta queja. España es precisamente uno de los países europeos más afectados por esta situación ya que las importaciones de biodiésel subvencionado procedentes de Estados Unidos (150.000 t en 2007) han copado ya el 50% del mercado español. Esta masiva entrada de biodiésel norteamericano está provocando el colapso de la industria nacional, obligando a muchas de las más de 20 plantas existentes a parar o a funcionar muy por debajo de su capacidad. En paralelo a estas acciones legales formalizadas hoy en Bruselas, APPA Biocarburantes insiste en la necesidad de que el Gobierno español adopte medidas nacionales de salvaguarda frente a la competencia desleal de estos biocarburantes.

La doble demanda presentada se acoge al procedimiento de protección contra las importaciones subsidiadas y en dumping en la Unión Europea previsto en la legislación comunitaria. De manera pormenorizada se expone en la demanda la naturaleza de los diferentes mecanismos vigentes en Estados Unidos para subsidiar la producción y exportación de biodiésel con al menos 0,22 €/litro. En el caso español este biodiésel se beneficia además, sin ninguna cortapisa, del tipo cero en

el Impuesto Especial de Hidrocarburos (IEH) establecido para promover los biocarburantes, lo que supone actualmente 0,278 euros por litro.

La industria europea de biodiésel presenta en su escrito pruebas que demuestran cómo gracias a dichas subvenciones el biodiésel norteamericano se puede vender en la UE con un margen de dúpning de casi el 30%. La demanda también expone cómo esta situación está provocando una llegada masiva y creciente de biodiésel norteamericano a los mercados europeos: un millón de toneladas en 2007 y una estimación de que esta cantidad aumentará más de un 30% en 2008 de no adoptarse las medidas arancelarias compensatorias que se solicitan.

La queja documenta también los graves efectos económicos que esta competencia desleal está provocando a la industria europea de biodiésel, que esta viendo disminuir de manera acelerada su cuota de mercado y sus ratios de inversión, producción y rentabilidad hasta situarse éstos claramente en *números rojos*.

Medidas adicionales en España

En paralelo a estas acciones legales formalizadas hoy en Bruselas, *APPA Biocarburantes* insiste en la necesidad de que el Gobierno español adopte medidas nacionales de salvaguarda frente a la competencia desleal de los biocarburantes importados.

La industria española de biocarburantes presentó hace meses al Gobierno un dictamen jurídico que avala como solución la modificación de la actual legislación fiscal para evitar que los biocarburantes importados con subvención en origen, como son ahora los procedentes de Estados Unidos, se beneficien al llegar a España del vigente *tipo cero* en el *Impuesto Especial de Hidrocarburos (IEH)*. Desgraciadamente, el Ministerio de Economía y Hacienda ha rechazado esta propuesta.

Pese a seguir considerando dicha solución como legalmente viable, *APPA Biocarburantes* ha propuesto ya al Gobierno una vía alternativa consistente en excluir a dichos biocarburantes importados con dúpning de la posibilidad de ser utilizados en España para el cumplimiento de la obligación de biocarburantes legamente prevista a partir del 1 de enero de 2009. Esta condición debería incluirse en la Orden que tiene previsto aprobar el Ministerio de Industria, Turismo y Comercio (MITyC) para regular los detalles operativos de dicha obligación de uso de biocarburantes.

Sobre APPA Biocarburantes

APPA Biocarburantes agrupa a actualmente a 39 empresas que representan la práctica totalidad de la producción de bioetanol, biodiésel y biogás en España. Está integrada en la *Asociación de Productores de Energías Renovables (APPA)*, la organización de referencia de las energías renovables en España, con más de 400 empresas y entidades asociadas de todas las tecnologías energéticas *limpias*: biocarburantes, biomasa, eólica, hidráulica, marina y solar.

Más información:

Comunicación APPA

Tel.: 91 3071761 / 91 3287319 / 638 411831.

Marcelino Muñoz: marcelino@appa.es

Javier Muñoz: jmunoz@appa.es

<http://www.appa.es>

Articles

MOVIMENTS, CONTRADICCIONS I AGROCOMBUSTIBLES ■

David Llistar
Observatori del Deute en la Globalització

Setembre 2007

Publicat a Illacrua

Gloria, Glòria Aleluia! Per fi comença a calar en l'opinió pública que els agrocombustibles (en endavant "AC") no són un miracle tecnològic i que comporten "alguns" inconvenients de pes. Fins ara, una quantitat de tinta considerable s'ha esmerçat per a tractar d'analitzar i difondre la proliferació de la bioenergia com alternativa als problemes derivats del canvi climàtic o la dependència del petroli. També recentment és que des de sectors -no especialment progressistes- s'ha atribuït algunes problemàtiques mundials conjunturals als AC. Per exemple, els ramaders europeus es queixen de l'alça espectacular del preu dels cereals que fa encarir el pinso del que s'alimenta el seu bestiar. Una alça de preus que coincideix amb l'any *record guiness* en collita mundial de cereals. A part de la '*Crisis de la Tortilla*' mexicana, les queixes dels ramaders europeus o el crit a la '*Vaga de la Pasta*' de les associacions de consumidors italianes, diversos actors de bandes del món molt distintes, semblen haver-se topat amb la interferència de la 'bioenergia'. I segons algunes fonts, només es tracta del començament.

Per què els 'biocombustibles' han esdevingut notícia internacional (i no l'energia solar, per exemple)? Perquè s'han plantejat com la peça del joc necessària per a sortir de grans problemàtiques a la vegada mundials, regionals, estatals i locals. Sol.lució en concret al garbull climàtic global, a la crisi i dependència energètica dels Estats Units i Europa dels 'països gamberros', la contaminació a les ciutats, el despoblament del camp i l'extrema pobresa dels camperols del Tercer Món. Però també són notícia perquè suposen impactes negatius molt seriosos sobre alguns sectors. S'apleguen per un costat els qui hi veuen oportunitats (negoci principalment, però també escapatòria política) i per l'altre, els que en seran víctimes o en són sensibles. Oportunistes, sensibles i afectats potencials, estirant de la mateixa corda. Qui són uns i altres?

Els agrocombustibles combinen dos mercats mundials que abans tenien poc a veure: l'energètic i l'alimentari. Per tot això, davant l'oportunitat de negoci s'apleguen tres grans clusters industrials transnacionals: el cluster de l'alimentació i la seva comercialització (incloses les biotecnològiques), i dos que ja caminaven junts de la mà del petroli, el de les empreses d'energia, i el de la indústria automotriu. Però a primera vista també realitats locals com les petites explotacions agrícoles. Empresaris, accionistes i petits camperols en un mateix grup d'interés?

Per altra banda, quins són els moviments socials que convergeixen al voltant dels AC? Els primers moviments socials que surten (o que haurien de sortir) a la contra, són fonamentalment quatre: el moviment ecologista, preocupat per la deforestació, l'escalfament global, la contaminació, l'erosió de la biodiversitat o la justícia ambiental; el moviment camperol i ramader, preocupat per l'expulsió dels petits productors de part de l'*agrobusiness*, per la dependència tecnològica i econòmica vers les transnacionals, per l'encariment del gra amb el que s'especula; el moviment de solidaritat internacional, preocupat per la destrucció de

la sobirania alimentària de la Perifèria que veurà com els seus camps són destinats als dipòsits dels automòbils dels països rics i no a la producció de 'tortillas' i aliments bàsics, consternat per la generació de més deute ecològic i per la violació dels drets més elementals dels països empobrits; i finalment, els moviments de consumidors, preocupats alguns només per l'encariment dels aliments, i altres també per la procedència il·legítima d'aquests.

Malgrat que fa ja uns anys que se'n parla, per què algunes organitzacions estan trigant tant en posicionar-se? Com és que moltes de les grans ONGDs a penes han pres cap postura oficial? I les organitzacions ecologistes? Ja no preguntar-nos sobre col·lectius com els ramaders, els pagesos o els consumidors. Potser és el resultat de les contradiccions internes?

Dedicarem la resta de l'article a respondre aquestes preguntes tot i assenyalant les principals controvèrsies internes del moviment ecologista i de les organitzacions de ramaders i agricultors.

Algunes organitzacions ecologistes de renom com la federació estatal d'Ecologistas en Acción (EeA) o transnacionals com ara Friends of the Earth (FoE) o Greenpeace, han estat relativament lentes en posicionar-se o encara no ho han fet. Si estudiem els seus manifestos o notes de premsa, podem distingir entre aquelles que fan matisos des d'un sí convençut als AC de les que ho fan des del no apriorístic. Entre les primeres trobem a les organitzacions conservacionistes o centrades en l'ecoeficiència com ara UICN¹ o WWF o a tot tipus de departaments (universitaris, de les administracions,...) que han entrat a la moda de la "sostenibilitat". Entre el segon grup trobem a les preocupades per la justícia ambiental, com Green Peace, FoE o una part important de EeA. El debat entre el 'sí, però...' i el 'no, però..' als AC que concorre dins les organitzacions ecologistes pot tenir diverses explicacions. La primera té a veure amb la falta de disponibilitat d'estudis crítics i rigorosos, així com la proliferació dels estudis favorables generalment de procedència empresarial i universitària pro-empresarial. En segon lloc, una lluita interna entre els grups encarregats de l'energia (que prefereixen els AC a l'energia nuclear o a la procedent dels hidrocarburs) i els grups de boscos, biodiversitat, sobirania alimentària i transgènics (amb una visió centrada amb els impactes dels monocultius i el consum). Mentre els primers veuen com a mal menor els defectes dels agrocombustibles, els segons no hi veuen a penes cap avantatge. En tercer lloc, la possible afinitat empresarial que algunes organitzacions ecologistes puguin tenir amb determinats bionegocis (Fundació Ford, Fundació Kellog's, Fundació Repsol, administracions de dretes ...) que sovint les financen.

Per altra banda els moviments de pagesos plantegen divisions aparentment irremediabls lligades als diversos subgrups d'interès interns, a part de la possible divergència de visions i sensibilitat sobre el problema i la forma de solucionar-lo. Ramaders i agricultors presenten privilegis i prejudicis molt diferents. Mentre que els ramaders veuen als AC com el principal motiu de la pèrdua de marge comercial, els petits agricultors els veuen com un nínxol de mercat que representa un regal imprevist enfront a la depressió de les explotacions de petita escala. El gran *agrobusiness* ho veu com la gran oportunitat de convertir-se en els petrolers de la nova Aràbia BioSaudí. Són pocs els sindicats de pagesos i ramaders que no s'hagin pronunciat oficialment. No obstant, algunes confederacions conegudes com la COAG, es mantenen cautes sota el supòsit que és un tema de fractura interna. Per altra banda, sindicats i moviments camperols compromesos com ara el MST, la Coordination Paysanne Européenne i la Via Campesina en general, han manifestat el seu rebuig però amb sorprenent suavitat, que no pot ser explicada si no és perquè en el seus sinus, hi hagi també gran nombre de camperols pels que els AC apareguin com una sortida econòmica urgent (el cas dels camperols de la 'zafra brasilera', part important i molt empobrida del MST).

¹ The World Conservation Union. Veure:
http://www.iucn.org/en/news/archive/2007/05/03_energy_2.htm

REAPROFITAMENT. La planta d'Stocks del Vallès basa el 100% de la seva producció en oli usat

El biodièsel català carbura en plena crisi

ELS PRODUCTORS DE CATALUNYA HAN EVITAT LA CRISI PROVOCADA PER L'ENTRADA MASSIVA DE BIOCABURANT NORD-AMERICÀ A BAIX COST

ROGER VALLS
BARCELONA

Les intervencions estatals al lliure mercat solen anar en benefici dels productes nacionals i tendir al proteccionisme. De vegades, però, la manca de reflexos de l'Administració provoca situacions de debilitat de l'empresariat del país davant de les companyies internacionals. És el cas del mercat de biodièsel estatal, en què l'enorme entrada de producte nord-americà el 2007, subvencionat al seu país i amb exempció fiscal a l'Estat, ha situat els productors espanyols en una

situació de crisi aguda. L'augment de la producció de les plantes combinat amb el descens de les vendes han situat la majoria de les plantes espanyoles molt per sota de la seva capacitat. A Catalunya, la consolidació de la xarxa de distribució al país i l'alta qualitat del seu biodièsel han fet que els productors esquivin la crisi del sector. I més encara: al país es prepara un boom de la producció els pròxims anys.

«L'entrada massiva de biodièsel dels Estats Units està destrossant el mercat estatal; si no hi posem remei, el 2008 pot ser molt pitjor», explica Manel Ebrí, de l'Associació de Productors d'Energies

Renovables (APPA). És per això que els productors demanen una ràpida i contundent intervenció de l'Administració davant del dumping del producte americà. La seva subvenció fiscal en origen (de 0,2 euros per litre) sumada a l'exempció fiscal que rep a l'Estat (0,27 euros per litre derivats del reglament d'impostos sobre els biocarburants) ha fet que els productors del EUA puguin vendre el seu producte a un cost menor que els productors espanyols.

DESPROTECCIÓ. L'obligació de garantir el desenvolupament d'una indústria nacional és l'argument dels productors estatals per evitar «una subvenció absurda a productors nord-americans que, el 2007, va costar cinquanta milions d'euros a les arques de l'Estat», en paraules de Bustos. Els efectes d'aquesta situació desigual no s'han fet esperar. «El biodièsel americà ha captat un 50% del mercat espanyol, quan el 2006 pràcticament no n'entrava», es lamenta Bustos. Així, els productors espanyols han arribat a una producció de només 150.000 tones de biodièsel, molt per sota de la seva capacitat instal·lada de 800.000 tones. «El 2007 hem triplicat la capacitat de producció instal·lada i només hem augmentat un 30% la producció», diu Bustos.

Malgrat tot, aquest baix grau d'aprofitament no s'ha donat en les plantes catalanes, que representen, aproximadament, un 10% de la capacitat de producció estatal. Les instal·lacions d'Stocks del Vallès (BDP) i Bionet Europa han produït 66.000 tones el 2007, molt a prop de la seva capacitat màxima actual de 81.000 tones. «Són una rara avis», assenyala Bustos. Manel Ebrí, president de l'Associació Catalana de Biodièsel, va més enllà: «Tot i que el producte barat ha fet mal, no solament no ens ha afectat sinó que tenim cinc projectes de noves plantes que ens permetran arribar a una capacitat d'un milió de tones de biodièsel. Els motius pels quals la situació dels productors catalans és radicalment diferent de la dels seus col·legues de la resta de l'Estat són diversos.

D'entrada, cal dir que, juntament amb els productors navarresos, són els pioners d'aquesta indústria. La creació d'un mercat durant cinc anys a Catalunya ha possibilitat la consolidació de la major xarxa de distribució d'Espanya. «Actualment, el 25% de les estacions catalanes, unes 260, té assortidors de biodièsel», s'enorgulleix Ebrí, «cosa que representa un 50% de les 500 gasolineres estatals que en distribueixen». La disminució de les exportacions dels productors catalans també ha estat fonamental. «Abans exportaven un 70% del producte a Alemanya, on la crisi ha estat molt forta», diu Ebrí, «ara gairebé el 60% del producte es queda aquí i la resta se'n va a països com França i altres».

No solament això fa que la indústria catalana estigui més preparada per afrontar la crisi: el criteri energètic a l'hora de confeccionar el biodièsel és diferent del de la resta de productors espanyols. «A Catalunya s'utilitza molt oli usat», assenyala Ebrí, «surt molt més econòmic que no pas fer servir oli verge provinent de cultius». Així, mentre a Stocks del Vallès

CATALUNYA ES PREPARA PER ASSOLIR UNA CAPACITAT PRODUCTIVA D'UN MILIÓ DE TONES

tota la matèria primer la forma l'oli usat, a Bionet varien el seu subministrament segons la situació del mercat. «Això els permet ser més competitius i amb un biodièsel de qualitat», explica Ebrí. I és que la «bona premsa» del seu producte explica la gran aïllada del biodièsel català al mercat. «El nord-americà té una qualitat dubtosa: agafa aigua durant el seu trasllat amb vaixelles», diu Ebrí, «en alguns lots hi ha hagut problemes per aquest motiu». Les perspectives d'aquesta indústria a Catalunya són inmillorables. Seguint les directrius

Les frases

«L'ENTRADA MASSIVA DE BIODIÈSEL AMERICÀ ESTÀ DESTROSSANT ELS PRODUCTORS ESTATALS»

Manuel Bustos
Portaveu de l'APPA

«CATALUNYA CONCENTRA EL 50% DE GASOLINERES AMB BIODIÈSEL D'ARREU DE L'ESTAT»

Manel Ebrí
President de l'Assoc. Cat. Biodièsel

europes, el Pla general d'energia preveu arribar a un 10% de biocarburants sobre el total del combustible distribuït al país el 2015. Per això, empreses com Repsol, La Seda o Grup Entabanc preveuen obrir noves plantes al país el 2010. L'assignatura pendent: l'aprofitament de l'oli usat domèstic. «És una matèria primera necessària l'hem d'anar a buscar a les llars: és barat i ecològic», conclou. ■

FERIA DE VALENCIA

Notícies

EGÈTICA

El pasado viernes 1 de febrero tuvo lugar la presentación a los medios informativos de la primera edición de EGÉTICA, Feria Internacional de la Eficiencia Energética y Nuevas Soluciones Tecnológicas, que se celebrará del 11 al 13 de junio en Feria Valencia.

Feria Valencia celebra por primera vez un certamen dedicado íntegramente a aportar soluciones para la eficiencia energética, apoyado por las grandes compañías energéticas: Iberdrola, Unión Fenosa, Acciona Energía, Endesa, Ceppa, Gas Natural y Repsol que componen el comité organizador de EGÉTICA.

EGÉTICA estará sectorizada en cuatro salones: Salón de la Producción y Distribución Sostenibles, Salón de las Nuevas Soluciones Tecnológicas, Salón de la Eficiencia en la Construcción y Salón de la Eficiencia en el Transporte y Movilidad Sostenible.

LABORALIA

Laboralia, la Feria Integral de la Prevención, Protección, Seguridad y Salud Laboral tendrá lugar el próximo 12 de Junio coincidiendo en el tiempo con dos ferias relacionadas como son EcoFira, la Feria del Agua, Suelo, Aire, Residuos, sus Tecnologías y Servicios; y Egética, la Feria Internacional de la Eficiencia Energética y Nuevas Soluciones Tecnológicas.

A través de esta iniciativa, celebrada fuera del calendario habitual del certamen, se pretén aplicar este valor añadido de las compañías a las Pymes y Medianas Empresas que desean mejorar su situación competitiva en el mercado.

Competències del regulador

EL CONFLICTE DEL BIOETANOL

La situació del bioetanol (substitutiu de la gasolina) a l'Estat és diferent de la del biodièsel. Mentre aquest últim té una forta demanda, paral·lela a la del gasoil, els distribuïdors de bioetanol tenen més dificultats per donar sortida al seu producte, ja que, la venda de gasolina és excedentària. Així, es veuen obligats a exportar-ne una bona part. En aquest context, el Govern espanyol es troba decidint quina quota de biocarburants obliga a comercialitzar a les distribuïdores sobre

el total de combustible en venda. La proposta inicial fixava un 5,83% de bioetanol sobre el total de benzina comercialitzada, una xifra que segueix la directiva europea d'aconseguir un 10% de biocarburant sobre el total de combustible comercialitzat a l'Estat en l'horitzó del 2020. Aquest 5,83% però, «no agrada a les petroleres tradicionals perquè els obliga a treure més bioetanol al mercat i, per tant, a exportar més gasolina». La proposta tot just acaba d'arribar

a la Comissió Nacional de l'Energia (CNE), que ha emès un dictamen desfavorable i ha recomanat un percentatge mínim del 2,2%. «S'han rendit a la indústria petrolera», es lamenta Bustos. La decisió ha estat polèmica. Fins i tot un vocal de la CNE ha emès un vot particular: «El pronunciament de la CNE a favor d'una quota mixta, deixant la resta de la decisió a les subministradores, és una interferència a les competències de Ministeri d'Indústria».

Article aparegut al Dossier econòmic el dia 09/02/2008.

AHORA MISMO

El liderazgo ecológico de los biocarburantes

Roderic Miralles i Rull
Presidente de APPA Biocarburantes
(Asociación de Productores de Energías Renovables)

Según una antigua práctica ritual que relata el Antiguo Testamento, el gran sacerdote, purificado y vestido de blanco, escogía cada año al azar un joven macho cabrío que era entregado al demonio y abandonado a su suerte en mitad del desierto, donde la gente lo perseguía entre gritos, insultos y pedradas. Esta pobre criatura moría así convertida en chivo expiatorio, cargando con todas las culpas, pecados y abominaciones de un pueblo que, por medio de este sacrificio inútil, pretendía purificarse.

Superado el rito, ha quedado en la cultura occidental la expresión chivo expiatorio para referirse al individuo o a la causa sobre la que se hace recaer injustamente una culpa colectiva aún no siendo responsable de la misma. Un mecanismo impercedero mediante el que los verdaderos culpables distraen la atención de la mayoría para quedar libres de represalias.

Salvando todas las distancias, y sin ningún afán victimista, ésta resulta ser la situación en la que se encuentran actualmente los biocarburantes, tras haber pasado en muy poco tiempo de ser la panacea universal a convertirse en blanco de las más graves acusaciones medioambientales y sociales.

En una ceremonia expiatoria de las grandes lacras que la humanidad padece desde tiempo inmemorial, sorprende la insistencia de diversos sectores en presentar a los biocarburantes como señal de un *armagedón* capaz de provocar el hambre en el mundo, deforestar el planeta, acabar con su biodiversidad y llegar incluso, en una perversa vuelta de tuerca, a acentuar el cambio climático. En fin, los biocarburantes como hacedores de un desastre mundial de dimensiones bíblicas.

Objetivo vinculante

Resulta sintomático que este vendaval arrecie justo en paralelo con la tramitación en el seno de la Unión Europea del establecimiento del objetivo vinculante de que los biocarburantes representen en el año 2020 en todos los Estados miembros al menos el 10% de los combustibles utilizados en el transporte. Sobre todo, cuando este objetivo está condicionado al cumplimiento de una serie de requisitos de sostenibilidad que la Comisión Europea ha incluido en su proyecto de Directiva de energías renovables.

La industria europea de los biocarburantes se siente orgullosa de poder liderar este proceso para asegurar el carácter sostenible de todo su ciclo productivo y de aprovisionamiento. Con este sistema se certificará obligatoriamente que todos los biocarburantes que se consuman en la Unión Europea consiguen una reducción de al menos un 35% de las emisiones de gases de efecto invernadero respecto a los carburantes fósiles.

Igualmente, quedará excluida la utilización de materias primas procedentes de tierras de elevado valor en cuanto a biodiversidad –como bosques inalterados, zonas protegidas y prados o pastiza-

les no degradados– o con considerables reservas de carbono –como humedales, turberas vírgenes y zonas arboledas–.

En este contexto histórico es comprensible que se sientan amenazadas aquellas industrias extractoras –petroleras, madereras y alimentarias– que llevan desde hace décadas obteniendo sus materias primas sin ningún tipo de certificación medioambiental equivalente a la que se va a aplicar obligatoriamente a los biocarburantes. Y es que éstos no sólo tienen el potencial de transgredir el *status quo* del control oligopólico de los recursos primarios ejercido por dichos sectores extractores sino que, además, su liderazgo ecológico marca un peligroso ejemplo, ya que no existen razones fundadas para que similares requisitos de sostenibilidad no se apliquen también a esas otras industrias. ¿Cuándo se exigirá a la industria petrolífera o a la alimentaria el cumplimiento de unas condiciones de sostenibilidad equivalentes para permitir el consumo de sus productos en la UE?

Reforzado y certificado así el pilar medioambiental de los biocarburantes, el sector está comprometido en la búsqueda y utilización creciente de materias primas no alimentarias. Sin embargo, este cambio de paradigma requiere tanto el tiempo como los recursos económicos para poner comercialmente a punto las tecnologías y los sistemas adecuados, algo que sólo es factible si las empresas disponen de una base económica rentable sobre la que ir desplegando esa nueva fase.

Pese a las confusas ceremonias expiatorias, que pretenden distraer a la gente de las verdaderas raíces de los diversos problemas ambientales y socioeconómicos que afligen al planeta, los biocarburantes siguen siendo en este momento la única alternativa disponible para reducir, de una manera medioambientalmente sostenible, nuestra peligrosa y aguda dependencia del petróleo y sus múltiples estragos ambientales y sociales. Un oro negro, que España importa casi en su totalidad, y cuya producción mundial está a punto de empezar a declinar justo cuando la mitad de la humanidad –encabezada por China e India– acelera rítmicamente su crecimiento.

Modelo energético

Cuando el petróleo se acaba y se encarece irremisiblemente, con el grave impacto que eso tiene en la economía mundial, es hora de no perder de vista el horizonte de cambio del actual modelo energético. Los biocarburantes no son la panacea milagrosa llamada a sustituir totalmente a los combustibles fósiles pero sí un elemento a tener en cuenta para construir una nueva matriz energética renovable y diversificada que, además, debe permitir un desarrollo agroindustrial autóctono conjunto tanto en la Unión Europea como en los países del Sur. Este es el gran reto que con valentía y lejos de viejos ritos irracionales debe afrontar la sociedad para conquistar un futuro sostenible en materia de movilidad.

Article aparegut al diari
Expansión el dia 14/04/2008.

